

Adamek-Świechowska Adrianna, Biblioteka Sienkiewiczowska w zbiorach muzealnych, [w:] Henryk Sienkiewicz w szkole, bibliotece i muzeum, red. Tadeusz Bujnicki, Joanna Beata Majchrzyk, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2015.

Adelman Janet, Blood Relations. Christian and Jew in "The Merchant of Venice", University of Chicago Press, Chicago 2008. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226006833.001.0001>

Agamben Giorgio, Otwarte (fragmenty), tłum. Paweł Mościcki, "Krytyka Polityczna" 2008, nr 1.

Anderson Benedict, Wspólnoty wyobrażone. Rozważania o źródłach i rozprzestrzenianiu się nacjonalizmu, tłum. Stefan Amsterdamski, Wydawnictwo Znak, Fundacja im. Stefana Batorego, Kraków - Warszawa 1997.

Andrzejewski Jerzy, "Kościusko - choć był szewc", "Odrodzenie" 1948, nr 15.

Andrzejewski Jerzy, "Wiry" Sienkiewicza, "Odrodzenie" 1948, nr 13-14.

Antusiewicz Małgorzata, "Dobry" chrześcijanin i "zły" muzułmanin. Fragmenty "Pana Wołodyjowskiego" z perspektywy postkolonialnej, [w:] Lekcja POLSKI(ego). Praktyki edukacyjne wobec niepokojów XXI wieku. T. 1. Narracje tożsamościowe w edukacji polonistycznej, red. Anita Gis, Krzysztof Koc, Maria Kwiatkowska-Ratajczak, Mirosław Wobalis, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2021.

Arendt Hannah, Korzenie totalitaryzmu. T. I, tłum. Mariola Szawiel, Daniel Grinberg, Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1993.

Augusiewicz Sławomir, Najazd tatarski na Prusy Książęce w 1656 roku. Sienkiewiczowska wizja, lokalna tradycja, przebieg - w świetle badań historycznych, "Zeszyty Historyczne", T. XVI, 2017.

Augustyniak Urszula, Dlaczego barok? "Sarmackie" mistyfikacje we współczesnej kulturze polskiej, "Ogród" 1994, nr 4.

Axer Jerzy, Dylematy Adama Kisiela, [w:] Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Bachórz Józef, Karta z dziejów zdrowego rozsądku, czyli o fizjonomice w literaturze, "Teksty" 1976, nr 2.

Baculewski Jan, Kulczycka Janina, Historiografia polskiego pozytywizmu, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1951.

Baczewski Sławomir, Szlachectwo. Studium z dziejów idei w piśmiennictwie polskim. Druga połowa XVI wieku - XVII wiek, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2009.

Balibar Étienne, Trwoga mas. Polityka i filozofia przed Marksem i po Marksie, tłum. Andrzej Staroń, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2007.

Balibar Étienne, Wallerstein Immanuel, Race, Nation, Class. Ambiguous Identities, Verso, London - New York 1991.

Balicki Jan, Dyskryminacja rasowa, przeszłość i teraźniejszość, Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1986.

Banton Michael, Galton's Conception of Race in Historical Perspective, [w:] Sir Francis Galton, FRS. The Legacy of His Ideas. Proceedings of the twenty-eighth annual symposium of the Galton Institute, London 1991, red. Milo Keynes, Palgrave Macmillan, London 1993. https://doi.org/10.1007/978-1-349-12206-6_12

Baudrillard Jean, Symulakry i symulacja, tłum. Sławomir Królak, Sic!, Warszawa 2009.

Beauvois Daniel, Nowoczesne manipulowanie sarmatyzmem - czy szlachcic na zagrodzie był obywatelem?, [w:] Nowoczesność i sarmatyzm, red. Przemysław Czapliński, Wydawnictwo Poznańskie Studia Polonistyczne, Poznań 2011.

Benka Urszula M., Święty sadyzm Sienkiewicza, "NaGłos" 1994, nr 14.

Bernasconi Robert, Proto-racism. Carolina in Locke's Mind, [w:] Racism and Modernity. Festschrift for Wulf D. Hundt, red. Iris Wigger, Sabine Ritter, Lilt, Zürich - Berlin 2011.

Bielski Marcin [i Bielski Joachim], Kronika polska. T. I. Ks. 1, 2, 3, wyd. Kazimierz Józef Turowski, nakład i druk Karol Pollak, Sanok 1856.

Bielski Marcin, Kronika, to jest historia świata. T. I, oprac. Dariusz Śnieżko, Dorota Kozaryn przy współudziale Eleny Karczewskiej, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2019.

Biernacki Kazimierz, U kolebki "Ogniem i mieczem". Z okazji pierwszego odcinka powieści, "Kurjer Warszawski" 1933, nr 125.

Biernacki Mieczysław, Wspomnienie z pobytu Sienkiewicza w Lublinie, "Nowa Ziemia Lubelska" 1924, nr 293.

Bilewicz Michał, Drogosz Marek, Kofta Mirosław, Esencjalizm, bytowość i dehumanizacja jako pozastereotypowe aspekty postrzegania grup, [w:] Poza stereotypy.

Bilewicz Michał, Funkcjonalna dehumanizacja. Studium odczłowieczenia ofiar i grup uciskanych, [w:] Poza stereotypy. Dehumanizacja i esencjalizm w postrzeganiu grup społecznych, red. Marek Drogosz, Michał Bilewicz, Mirosław Kofta, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.

Bilewicz Michał, Vollhardt Johanna Ray, Evil Transformations: Social-Psychological Processes Underlying Genocide and Mass Killing, [w:] Social Psychology of Social Problems. The intergroup context, red. Agnieszka Golec de Zavala, Aleksandra Cichocka, Palgrave Macmillan, Basingstoke 2012.

https://doi.org/10.1007/978-1-137-27222-5_11

Black Edwin, Wojna przeciw słabym. Eugenika i amerykańska kampania na rzecz stworzenia rasy panów, tłum. Hanna Jankowska, Muza, Warszawa 2004.

Blaut James M., Teoria rasizmu kulturowego, tłum. Mariusz Turowski, "Lewą Nogą" 2003, nr 15.

Błoński Jan, Gombrowicz a ethos szlachecki, "Teksty" 1974, nr 4.

Bobako Monika, Islamofobia jako technologia władzy. Studium z antropologii politycznej, Universitas, Kraków 2017.

Bobako Monika, Konstruowanie odmienności klasowej jako urasowanie. Przypadek polski po 1989 roku, [w:] Podziały klasowe i nierówności społeczne. Refleksje socjologiczne po dwóch dekadach realnego kapitalizmu w Polsce, red. Piotr Żuk, Oficyna Naukowa, Warszawa 2010.

Bobako Monika, Ludowa historia Polski, czyli jak nie pisać o rasie, "Prace Kulturoznawcze" 2023, nr 4.
<https://doi.org/10.19195/0860-6668.27.4.7>

Bobrowska Barbara, "Na wspak" J. K. Huysmansa i "Bez dogmatu" H. Sienkiewicza - dwie powieści o "skomplikowanych durniach", [w:] Sienkiewicz i epoki.

Bobrzyński Michał, Geneza społeczeństwa polskiego na podstawie kroniki Galla i dyplomatów XII wieku, "Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności", T. 14, 1881.

Bocheński Józef Maria, Religia w Trylogii, Philed, Kraków 1993.

Bogucka Maria, Kultura sarmatyzmu w Polsce XVI-XVIII wieku, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2016.

Bogucka Maria, Staropolskie obyczaje w XVI-XVII wieku, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1994.

Bohuszewicz Paweł, Hermeneutyki sarmatyzmu, [w:] Tradycje szlacheckie we współczesnej kulturze polskiej, red. Marcin Lutomierski, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze Oddział w Toruniu, Toruń 2014.

Bohuszewicz Paweł, Kategoria sarmatyzmu w dyskursie "Gazety Wyborczej", "Teksty Drugie" 2015, nr 1.

Bohuszewicz Paweł, Kultura folwarczna: długie czy krótkie trwanie?, "Barok" 2019, nr 52.

Bohuszewicz Paweł, Neosarmatyzm i nowoczesność - próba doprecyzowania zagadnienia "Prace Polonistyczne", R. LXXVI, 2021.

Bohuszewicz Paweł, Pożytki z prawicowego neosarmatyzmu. (Nie-prawicowa) obrona Krzysztofa Koehlera, [w:] Przeszłość we współczesnej narracji kulturowej. Studia i szkice kulturoznawcze. T. I, red. Piotr Biliński, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011.

Bömelburg Hans-Jürgen, Polska myśl historyczna a humanistyczna historia narodowa (1500-1700), tłum. Zdzisław Owczarek, wprowadz. Andreas Lawaty, Universitas, Kraków 2011.

Borkowska Grażyna, Sienkiewiczowski teatr okrucieństwa, [w:] Sienkiewicz ponowoczesny, red. Bartłomiej Szleszyński, Magdalena Rudkowska, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2019.

Bourdieu Pierre, Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy sądenia, tłum. Piotr Biłos, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005.

Bourdieu Pierre, Medytacje pascaliańskie, tłum. Krzysztof Wakar, Oficyna Naukowa, Warszawa 2006.

Bourdieu Pierre, Rasizm inteligencji, tłum. Michał Kozłowski, "Le Monde Diplomatique. Edycja Polska" 2006, nr 3.

Bourdieu Pierre, Sociology in Question, tłum. Richard Nice, SAGE Publications, London - Thousand Oaks - New Delhi 1993.

Bowler Peter J., Malthus, Darwin, and the Concept of Struggle, "Journal of the History of Ideas", R. XXXVII, 1976, nr 4. <https://doi.org/10.2307/2709028>

Brückner Aleksander, Dzieje kultury polskiej. T. II, Krakowska Spółdzielnia Wydawnicza Kraków 1930.

Brzozowski Stanisław, Legenda Młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa [2012], PDF.

Brzozowski Stanisław, Współczesna powieść polska, Albin Staudacher i Maryan Haskler; Jan Fischer, Stanisławów - Warszawa [1906].

Buczyński Mieczysław, O nazwisku Zagłoba, [w:] Trylogia - Sobieski - Victoria wiedeńska. Cz. 1: Trylogia - w stulecie dzieła, red. Lech Ludorowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej - Wydział Humanistyczny, Lublin 1985.

Budrewicz Tadeusz, Był raz bal (o pewnym motywie w "Bez dogmatu"), [w:] Sienkiewicz z innej strony, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2015.

Budrewicz Tadeusz, Rasa jako kategoria waloryzująca i estetyczna (na przykładzie opisu postaci), "Przegląd Humanistyczny", R. LXII, 2018, nr 3. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.7677>

Bujnicki Tadeusz, "Trylogia" w kontekstach, Wydawnictwo Collegium Columbinum, Kraków 2019.

Bujnicki Tadeusz, Helman Alicja, "Potop" Henryka Sienkiewicza. Powieść i film, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1977 [dr. ukończ. 1978].

Bujnicki Tadeusz, Maria o Spasowiczu i powrót do Sienkiewicza, "Wiek XIX", R. XII, 2019.

Bujnicki Tadeusz, Na pograniczach, kresach i poza granicami. Studia, oprac. i red. Michał Siedlecki, Łukasz Zabielski, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, Białystok 2014.

Bujnicki Tadeusz, Pierwszy okres twórczości Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1968.

Bujnicki Tadeusz, Polska powieść historyczna XIX wieku, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1990.

Bujnicki Tadeusz, Pozytywista Sienkiewicz. Linie rozwojowe pisarstwa autora "Rodziny Połanieckich", Wydawnictwo Collegium Columbinum, Kraków 2007.

Bujnicki Tadeusz, Sienkiewicz i historia. Studia, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981.

Bujnicki Tadeusz, Sienkiewicza "Powieści z lat dawnych". Studia, Universitas, Kraków 1996.

Bujnicki Tadeusz, Sześć szkiców o Zagłobie i inne studia sienkiewiczowskie, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2014.

Bujnicki Tadeusz, Szkice, których nie było, [w:] Sienkiewicz z innej strony, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2015.

Bujnicki Tadeusz, Światopogląd i poetyka. Szkice o powieściach historycznych Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1999.

Bujnicki Tadeusz, Trylogia Sienkiewicza na tle tradycji polskiej powieści historycznej, Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo PAN, Kraków 1973.

Bujnicki Tadeusz, Wstęp, [w:] Henryk Sienkiewicz, Ogniem i mieczem, wstęp Tadeusz Bujnicki, oprac. Jerzy Axer, Ryszard Koziołek, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2023 (BN I 345).

Bujnicki Tadeusz, Z dworu do miasta i z miasta do dworu (wokół "Rodziny Połanieckich" Henryka Sienkiewicza), [w:] Ulica, zaułek, bruk. Z problematyki miasta w literaturze drugiej połowy XIX i początku XX wieku, red. Katarzyna Badowska i Agnieszka Janiak-Staszek, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013. <https://doi.org/10.18778/7525-975-9.03>

Burdziej Bogdan, Izrael i krzyż. Tematy żydowskie w literaturze polskiej XIX wieku, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2014.

Burkot Stanisław, Powieści współczesne (1863-1887) Józefa Ignacego Kraszewskiego, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1967.

Buszko Józef, Od niewoli do niepodległości (1864-1918). Wielka historia Polski. Tom 8, red. Stanisław Grodziski, Jerzy Wyrozumski, Marian Zgórniak, Fogra, Kraków 2000.

Bykowski Ludwik Jaxa, Stosunki rasowe wśród naszych abiturjentów gimnazjalnych, "Przegląd Antropologiczny", T. VI, 1931/1932.

Bykowski Ludwik Jaxa, Właściwości antropologiczne a psychotechnika, "Psychotechnika" 1928, nr 5.

Bykowski Ludwik, Przyczynki do znajomości ras wśród naszej młodzieży szkolnej (Wiadomość tymczasowa), "Kosmos", R. LI, 1926, nr 1-4.

Bystron Jan Stanisław, Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI-XVIII. T. I, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1976.

Bystron Jan Stanisław, Megalomania narodowa, Książka i Wiedza, Warszawa 1995.

Catalogue spécial de l'exposition des sciences anthropologiques, Imprimerie Nationale, Paris 1878.

Chałasiński Józef, Przeszłość i przyszłość inteligencji polskiej, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1958.

Chmielowski Piotr, Choroba woli, [w:] Henryk Sienkiewicz, wybór i wstęp Janina Kulczycka-Saloni, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1966.

Chmielowski Piotr, Ironia życia w ostatniej powieści H. Sienkiewicza, "Ateneum" 1895, T. II, z. 2 (maj).

Chmielowski Piotr, O "Potopie" wstrzemięźliwie, [w:] Trylogia Henryka Sienkiewicza. Szkice, studia, polemiki, wyboru dokonał i oprac. Tomasz Jodełka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1962.

Chmielowski Piotr, Powieść H. Sienkiewicza (Ogniem i mieczem. Powieść z lat dawnych, 3 tomy), "Ateneum" 1884, T. II, z. 5.

Chomiuk Aleksandra, Sienkiewicz w Paryżu - Paryż Sienkiewicza, [w:] Przestrzenie geo(bio)graficzne w literaturze, red. Elżbieta Konończuk, Elżbieta Sidoruk, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2015.

Chwalba Andrzej, Harpula Wojciech, Cham i pan. A nam, prostym, zewsząd nędza?, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2022, PDF.

Chynczewska-Hennel Teresa, Świadomość narodowa szlachty ukraińskiej i kozaczyzny od schyłku XVI do połowy XVII w., Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1985.

Cichoń Anna, W kręgu zagadnień literatury kolonialnej - "W pustyni i w puszczy" Henryka Sienkiewicza, "Er(r)go" 2004, nr 8.

Czajka Katarzyna, System socjologiczny Ludwika Gumplowicza, [w:] L. Gumplowicz, System socjologii, wstęp. i red. K. Czajka, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013.

Czapliński Przemysław, Plebejski, populistyczny, posthistoryczny. Formy polityczności sarmatyzmu masowego, "Teksty Drugie" 2015, nr 1. <https://doi.org/10.18318/td.2016.1.7>

Czapliński Przemysław, Resztki nowoczesności. Dwa studia o literaturze i życiu, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2011.

Czapliński Przemysław, Rozbieżne emancypacje. Przewodnik po prozie 1976-2020, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2024.

Czapliński Przemysław, Śmierć, śmierć, inne życie. Wieś w literaturze polskiej przełomu XX i XXI wieku, "Teksty Drugie" 2017, nr 6. <https://doi.org/10.18318/td.2017.6.2>

Czapliński Władysław, Z problematyki historycznej Trylogii, [w:] Trylogia Henryka Sienkiewicza. Historia, dzieło, recepcja. W dziewięćdziesiąt rocznicę Trylogii Henryka Sienkiewicza, red. Lech Ludorowski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1978.

Czczot Katarzyna, Ofelizm. Romantyczne zawłaszczenia, feministyczne interwencje, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2016. <https://doi.org/10.4000/books.iblpan.8642>

Czekanowski Jan, Człowiek w czasie i przestrzeni, nakł. Wydawnictwa "Biblioteki Wiedzy" Trzaska, Evert i Michalski, Warszawa [1934].

Czekanowski Jan, Zarys antropologii Polski, wyd. K. S. Jakubowski, Lwów 1930.

Czerniak Natalia, Wacława Potockiego "Rozbój duchowny". Komentowana edycja krytyczna, "Meluzyna", R. VII, 2020, nr 1.

Darwin Charles, On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life, wyd. John Murray, London 1859. <https://doi.org/10.5962/bhl.title.68064>

Darwin Karol, O pochodzeniu człowieka, tłum. Ludwik Maślowski, nakładem wydaw. "Kraju", Kraków 1874.

Darwin Karol, O pochodzeniu człowieka. Dzieła wybrane. T. IV, tłum. Stanisław Panek, red. Eugenia Stołyhwo, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1959.

Darwin Karol, O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego czyli o utrzymaniu się doskonalszych ras w walce o byt, tłum. Szymon Dickstein, Józef Nusbaum-Hilarowicz, De Agostini, Ediciones Altaya Polska, Warszawa 2001.

Davies Norman, Boże igrzysko. Historia Polski. T. I, tłum. Elżbieta Tabakowska, Wydawnictwo Znak, Kraków 1996.

Dąbrowska Alicja, Kobieta muzykująca jako remedium na niedomagania psychofizyczne w świetle wybranych utworów Henryka Sienkiewicza, [w:] Kobiety i choroby. Literackie i pozaliterackie obrazy doświadczeń życiowych, red. Beata Wałęciuk-Dejneka, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego, Siedlce 2019.

Dąbrowska Alicja, Kreacje Kozaków i Tatarów w "Trylogii" Henryka Sienkiewicza, "Prace Komisji Językoznawczej BTN" 2013, nr 23.

Dąbrowska Alicja, Wieloaspektowość choroby w "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza, "Literaturoznawstwo" 2018, nr 12.

Decii Jodoci Ludovici, De Sigismundi regis temporibus liber 1521, wyd. Wiktor Czerniak, Wydawnictwa Akademii Umiejętności w Krakowie, Kraków 1901.

Dehumanizacja i esencjalizm w postrzeganiu grup społecznych, red. Marek Drogosz, Michał Bilewicz, Mirosław Kofta, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.

Dinga Alexandre D., Dziedziczność instynktów namiętności i uczuć. Odczyt, tłum. Ludwik Wolberg, wydaw. T. Paprocki, Warszawa 1889.

Długosz Jan, Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego. Ks. 1, ks. 2, do 1038, wyd. II, red. i wstęp Jan Dąbrowski, tekst łac. ustaliła i przedm. zaopatrzyła Wanda Semkowicz-Zarembina, koment. do tekstu pol. oprac. Krystyna Pieradzka i Bożena Modelska-Strzelecka, tłum. na jęz. pol. Stanisław Gawęda i in., tekst pol. przejrzał Marian Plezia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.

Dobrowolski Kazimierz, *Dzieje wsi Niedźwiedzia w powiecie limanowskim do schyłku dawnej Rzeczypospolitej*, [w:] *Studja z historii społecznej i gospodarczej poświęcone prof. dr. Franciszkowi Bujakowi*, [b.w.] Lwów 1931.

Dorohostajski Krzysztof, *Hippika to jest księga o koniach, potrzebna i krótkotrwała młodości zabawa, ku pożytkowi ludzi rycerskich na jasność wydana*, wyd. Kazimierza Józefa Turowskiego, nakł. "Czasu", Kraków 1861.

Drexlerowa Anna M., Olszewski Andrzej K., *Polska i Polacy na powszechnych wystawach światowych 1851-2000*, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2005.

Drozdowski Mariusz, "Co za czasy!... Chamy taki miód piją! Boże, Ty to widzisz i nie grzmisz?". O deprecjacji Kozaków przez szlachtę Rzeczypospolitej w okresie powstania Chmielnickiego, *"Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F. Historia"*, R. LXXIII, 2018.
<https://doi.org/10.17951/f.2018.73.65-82>

Duda Maciej, *Przestępstwa z nienawiści. Studium prawnokarne i kryminologiczne*, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej; Wydział Prawa i Administracji; Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2016.

Dworzaczek Włodzimierz, *Przodkowie Henryka Sienkiewicza*, "Wiadomości Literackie" 1939, nr 22.

Dygasiński Adolf, *Dramaty lubądzkie*, nakł. "Biblioteki Groszowej", Warszawa 1927.

Dygasiński Adolf, *Na warszawskim bruku*, Czytelnik, Warszawa 1959.

Działulewicz Stanisław, *Herbarz rodzin tatarskich w Polsce*, nakł. aut., Wilno 1929.

Dziugiel-Łaguna Magdalena, *Siebie skrywam na dzień...* Aksjologiczno-biograficzny kontekst "Rodziny Połanieckich" Henryka Sienkiewicza, "Napis" 2011, nr 17. <https://doi.org/10.18318/napis.2011.1.5>

Eljasz-Radzikowski Walery, *Ilustrowany przewodnik do Tatr i Pienin*, wyd. III, w drukarni "Czasu", Kraków 1886.

Eljasz-Radzikowski Walery, *Ilustrowany przewodnik do Tatr, Pienin i Szczawnic*, wyd. IV, w drukarni Wł. L. Anczyca i spółki, Kraków 1891.

Ellis Havelock, *Mężczyzna i kobieta. Badania nad drugorzędnymi cechami płciowymi człowieka*, tłum. Feliks Werwiński, nakł. księgarni T. Paprockiego i s-ki, Warszawa 1897.

Encyklopedia powszechna S. Orgelbranda. T. 10, (R. - Śledziona), nakład, druk i własność S. Orgelbranda Synów, Warszawa 1875.

Engelking Anna, "Poleszok" nieoswojony. Wokół funkcji chłopstwa w konstruowaniu polskości, "Teksty Drugie" 2017, nr 6. <https://doi.org/10.18318/td.2017.6.5>

Eribon Didier, *Powrót do Reims*, tłum. Maryna Ochab, Karakter, Kraków 2019.

Falkowski Zygmunt, *Przed wszystkim Sienkiewicz*, PAX, Warszawa 1956.

Fik Ignacy, *Rodowód społeczny literatury polskiej*. T. I, Spółdzielnia Wydawnicza "Czytelnik", Kraków 1938.

Fiółek Krzysztof, *Młodopolski spór o Sienkiewicza. Kampania oskarżycielska "Głosu" i reakcje obrońców Litwosa*, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań 2020.

Flaubert Gustave, *Pani Bovary. Z obyczajów prowincji*, tłum. i posłowie Ryszard Engelking, Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 2005.

Forajter Waław, Kolonizator skolonizowany. Przypadek Sygurda Wiśniowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2014.

Foucault Michel, Trzeba bronić społeczeństwa. Wykłady w Collège de France, 1976, tłum. Małgorzata Kowalska, Wydawnictwo KR, Warszawa 1998.

Freeden Michael, Eugenika a myśl postępową: studium podobieństwa ideologicznego, tłum. Kinga Marulewska, "Dialogi Polityczne" 2008, nr 10. <https://doi.org/10.12775/DP.2008.030>

Freedman Paul, Images of the Medieval Peasant, Stanford University Press, Stanford 1999.
<https://doi.org/10.1515/9781503617537>

Freud Sigmund, Pisma społeczne. Dzieła. T. IV, oprac. Robert Reszke, tłum. Aleksander Ochocki, Marcin Poręba, Robert Reszke, Wydawnictwo KR, Warszawa 1998.

Galton Francis, Eugenika: jej definicja, zakres i cele, tłum. Kinga Marulewska, "Dialogi Polityczne" 2008, nr 10. <https://doi.org/10.12775/DP.2008.029>

Galton Francis, Hereditary Genius. An Inquiry Into Its Laws and Consequences, MacMillan and Co., London - New York 1892.

Galton Francis, Inquiries into Human Faculty and its Development, MacMillan and Co., New York 1883.
<https://doi.org/10.1037/14178-000>

Gautier Brigitte, "Absalomie, Absalomie" - Kozacy w "Ogniem i mieczem" Henryka Sienkiewicza, tłum. Agnieszka Magrel, "Pamiętnik Literacki", R. C, 2009, z. 2.

Gawin Dariusz, Sienkiewicz - nasz współczesny, [w:] Sienkiewicz dzisiaj. Eseje o twórczości autora "Trylogii", wybór tekstów Kajus Augustyniak, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2016.

Gawin Magdalena, Rasa i nowoczesność. Historia polskiego ruchu eugenicznego (1880-1952), Neriton, Instytut Historii PAN, Warszawa 2003.

Gdacjusz Adam, Wybór pism, oprac. Henryk Borek, Jan Zaremba, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Wrocław 1969.

Gdy czujesz się lepszy. Z Henrykiem Domańskim rozmawia Mateusz Luft, "Kontakt" 2012, nr 21.

Gielata Ireneusz, Amerykańska demokracja według Europejczyków. Sienkiewicz, Dickens, Tocqueville, [w:] Sienkiewicz polityczny, Sienkiewicz ideologiczny, red. Maciej Gloger, Ryszard Koziołek, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2016.

Giergielewicz Mieczysław, Studia i spotkania literackie, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1983.

Gloger Maciej, Konteksty filozoficzne i kulturowe "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza, [w:] "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza - konteksty powieści, red. Tadeusz Bujnicki, Agata Zalewska, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2022.

Gloger Maciej, Sienkiewicz nowoczesny, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2010.

Gloger Maciej, Teologia polityczna Henryka Sienkiewicza, [w:] Sienkiewicz ponowoczesny, red. Bartłomiej Szleszyński, Magdalena Rudkowska, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2019.

Gloger Zygmunt, Encyklopedia staropolska ilustrowana. T. IV, druk Piotra Laskauera i S-ki, Warszawa 1903.

Gobineau Arthur de, *Odrodzenie. Sceny historyczne*, tłum. i przedm. Adolf Strzelecki, wydaw. M. Arct, Warszawa 1908.

Gobineau Arthur de, *The Inequality of Human Races*, tłum. Adrian Collins, wstęp Oscar Levy, wyd. William Heinemann, London 1915.

Goldenberg David M., *The Curse of Ham. Race and Slavery in Early Judaism, Christianity, and Islam*, Princeton University Press, Princeton 2003.

Goldschmidt Werner, 'Race, Class and Nation'. Aspects of the Genesis of 'Modern' Racism in Eighteenth-Century France, [w:] *Racism and Modernity. Festschrift for Wulf D. Hundt*, red. Iris Wigger, Sabine Ritter, Lilt, Zürich - Berlin 2011.

Gombrowicz Witold, *Dziennik 1953-1956. Dzieła. T. VII*, red. nauk. Jan Błoński, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.

Gombrowicz Witold, *Ferdynand. Dzieła. T. II*, red. nauk. Jan Błoński, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.

Gorski Iwan, *O Sienkiewiczu i Wiesiełowskim*, wybór i red. Janina Kulczycka-Saloni, tłum. Mirosław Czerwik, wstęp. Bazyli Białokozowicz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986.

Górecki Olgierd, *Zjawisko wojny w teorii konfliktu Ludwika Gumplowicza*, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G.", R. LXVI, 2019, nr 2. <https://doi.org/10.17951/g.2019.66.2.61-70>

Górka Olgierd, "Ogniem i mieczem" a rzeczywistość historyczna, *Libraria Nova*, Warszawa 1934.

Górka Olgierd, *Górale "Potopu" w fantazjach i rewelacjach historyków*, "Problemy" 1955, nr 1.

Górny Maciej, *Historia głupich idei albo duch narodu w świątyni nauki*, Wydawnictwo Filtry, Warszawa 2022.

Grabski Andrzej Feliks, *Historiografia - mitotwórstwo - mitoburstwo*, [w:] *Historia, mity, interpretacje*, red. Alina Barszczewska-Krupa, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1996.

Grajewska Anna, *Od "piękności walki" do "odnowy duszy wspólnej" (Literatura w poszukiwaniu sensu rewolucji)*, [w:] *Literatura polska wobec rewolucji*, red. Maria Janion, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1971.

Graża Hieronim, *Rzeczpospolita Szlachecka - twór kolonialny?*, [w:] *Debaty Artes Liberales. T. X. Perspektywy kolonializmu w Polsce, Polska w perspektywie kolonialnej*, red. Jan Kieniewicz, Wydział Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016.

Groten-Sonecka Erwina, *Światła i cienie "Bez dogmatu"*, "Pamiętnik Literacki", R. XL, 1952.

Grześkowiak Radosław, *Wiersze na ryciny jako dominanta polskojęzycznej twórczości Symeona z Połocka. Cz. 1. Od bajki o starcu, chłopcu i ośle do oślej paraboli ludzkiego ciała*, "Pamiętnik Literacki", R. CVIII, 2017, z. 3. <https://doi.org/10.18318/pl.2017.3.12>

Gumplowicz Ludwik, *Nieco o "rasologii" niemieckiej*, "Przegląd Historyczny", R. III, 1906, nr 3.

Gumplowicz Ludwik, *Psychologia dziejopisarstwa*, "Krytyka", R. V, 1903, T. 2.

Günther Władysław, *Historyk własnej epoki*, [w:] *Sienkiewicz żywy*, red. Władysław Günther, Gryf Printers, Londyn 1967.

Gwagnin Aleksander, Kronika Sarmacyi Europejskiej, tłum. Marcin Paszkowski, przedm. Franciszek Bohomolec, [w:] Zbiór dziejopisów polskich we czterech tomach zawarty. T. IV, Drukarnia J. K. Mci y Rzeczypospolitey u XX. Societatis Jesu, Warszawa 1768.

Hahn Wiktor, Ze wspomnień dra Mieczysława Biernackiego o Henryku Sienkiewiczu, "Roczniki Humanistyczne", R. I, 1949.

Haur Jakub Kazimierz, Skład abo skarbiec znakomity sekretów oekonomii ziemianskiej, w drukarni Mikołaja Alexandra Schedla, Kraków 1693.

Haynes Stephen R., Noah's Curse. The Biblical Justification of American Slavery, Oxford University Press, New York 2002. <https://doi.org/10.1093/0195142799.001.0001>

Hempel Jan, Szarzyzna, "Dźwignia" 1927, nr 1.

Hen Józef, Nie boję się bezsennych nocy, wyd. III popraw. i uzupełn., W.A.B., Warszawa 2013.

Henryk Sienkiewicz, oprac. zespół pod kier. Dobrosławy Świerczyńskiej, Fundacja Akademia Humanistyczna, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2015 (Bibliografia literatury polskiej "Nowy Korbut", T. XVII, vol. 3).

Hitler Adolf, Mein Kampf. Edycja krytyczna, tłum. i oprac. Eugeniusz Cezary Król, Bellona, Warszawa 2020.

Hoesick Ferdynand, Sienkiewicz i Wyspiański. Przyczynki i szkice, Gebethner i Wolff, Warszawa 1918.

Hofman Iwona, O heroinach Pana Wołodyjowskiego Henryka Sienkiewicza, [w:] Henryk Sienkiewicz. Biografia, twórczość, recepcja, red. Lech Ludorowski, Halina Ludorowska, Ogólnopolskie Towarzystwo im. Henryka Sienkiewicza, Lublin 1998.

Huk Bogdan, Ukraina. Polskie jądro ciemności, Stowarzyszenie Ukraińskie Dziedzictwo, Przemyśl 2013.

Hutnikiewicz Artur, Portrety i szkice literackie, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1976.

Ignatowski Grzegorz, Pojęcie antysemityzmu i jego społeczne, kulturowe i religijne źródła w świetle dokumentu "Kościół wobec rasizmu", "Łódzkie Studia Teologiczne" 2006, nr 15.

Irzykowski Karol, Pałuba. Sny Marii Dunin, oprac. Aleksandra Budrecka, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1981 (BN I 240).

Isaac Benjamin, Proto-racism in Graeco-Roman Antiquity, "World Archaeology", T. XXXVIII, 2006, nr 1. <https://doi.org/10.1080/00438240500509819>

Jakimowski Marek, Opanowanie w r. 1627 okrętu tureckiego, wyd. z pierwodruku Bolesław Ślaski, [b.w.] Poznań 1927.

Jakowenko Natalia, O tożsamości Rusinów, [w:] Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Jakóbczyk Jan, O tym, jak Młoda Polska posiwała. Proza młodopolska wobec rewolucji 1905 roku, Uniwersytet Śląski, Katowice 1992.

Jakóbczyk Jan, Sienkiewicz, Prus, Orzeszkowa w wirach rewolucji 1905-1907, [w:] Studia o twórczości Elizy Orzeszkowej, red. Jerzy Paszek, Uniwersytet Śląski, Katowice 1989.

Jakubiak Robert, Symbolika i znaczenie imion i herbów niektórych bohaterów "Trylogii", [w:] Henryk Sienkiewicz i jego twórczość, red. Zbigniew Przybyła, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie, Księgarnia Akademicka, Częstochowa - Kraków 1996.

Jakubowicz Rafał, Bezrobocie, głód, więzienie (część druga), "Nowa Krytyka" 2017, nr 39.

<https://doi.org/10.18276/nk.2017.39-09>

Janczewska Jadwiga, Obrona Częstochowy. Opowiadanie z czasów wojny szwedzkiej zaczerpnięte z powieści pt. "Potop" Henryka Sienkiewicza, red. Lech Ludorowski, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2013.

Janiak Agnieszka, Interteksty i przesłony. Co powiedziałby fizjonomista o bohaterach powieści współczesnych Henryka Sienkiewicza?, [w:] Z ducha biblioteki. Literatura w interpretacji intertekstualnej, red. Elżbieta Konończuk, Ewa Nofikow, Katarzyna Sawicka, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2002.

Janicjusz Klemens, Poezje wybrane, tłum., oprac. i wstęp Zygmunt Kubiak, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1975.

Janicki Kamil, Pańszczyzna. Prawdziwa historia polskiego niewolnictwa, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2021.

Janicki Kamil, Warcholstwo. Prawdziwa historia polskiej szlachty, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2023.

Jankowiak Mieczysław, Zagłoba - bohater wielostylowy, [w:] Trylogia - Sobieski - Victoria wiedeńska. Cz. 1: Trylogia - w stulecie dzieła, red. Lech Ludorowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej - Wydział Humanistyczny, Lublin 1985.

Jasienica Paweł, Tylko o historii, Prószyński i S-ka, Warszawa 2009.

Jauksz Marcin, Człowiek pełen właściwości. Esej Sienkiewicza o życiu, ideałach i epoce nowożytnej, "Wiek XIX", R. IX, 2016. <https://doi.org/10.18318/wiekkix.2016.20>

Jedlicki Jerzy, Świat zwyrodniały. Lęki i wyroki krytyków nowoczesności, Sic!, Warszawa 2000.

Jezierski Franciszek Salezy, Rzepicha matka krolow, zona Piasta, między narodami sarmackiem i słowiańskiego monarchy tej części ziemi, która się nazywa Polska, edycja nowa, w drukarni P. Dufoura, Warszawa 1794.

Jeź Teodor Tomasz, Z burzliwej chwili. Powieść historyczna. T. I, Redakcja "Przeglądu Tygodniowego", Warszawa 1880.

Jeź Teodor Tomasz, Z burzliwej chwili. Powieść historyczna. T. II, Redakcja "Przeglądu Tygodniowego", Warszawa 1881.

Joachima Lelewela odpowiedź na ankietę historyczną François Guizota, z nieznanego autogr. tłum. i oprac. Marian Henryk Serejski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1962.

Jurewicz-Nowak Magdalena, Językowe wykładniki emocji i ocen w wybranych artykułach prasowych (na marginesie polemiki wokół "Wirów" H. Sienkiewicza), "Acta Universitatis Lodzensis. Folia Linguistica", R. L, 2016. <https://doi.org/10.18778/0208-6077.50.18>

Kaczkowski Zygmunt, Olbrachtowi rycerze. T. I-II, posł. A. Jopek, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1960.

Kaczmarczyk Janusz, Bohdan Chmielnicki, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1988.

Kasprzyk Leszek, Spencer, Wiedza Powszechna, Warszawa 1967.

Kendziorek Piotr, Biologistyczna legitymizacja doktryn społecznych, [w:] Filozofia przyrody - dziś, red. Włodzimierz Ługowski, Igor K. Lisiejew, IFIS PAN, Warszawa 2011.

Kersten Adam, Sienkiewicz - "Potop" - historia, wyd. II, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1974.

Kijas Juliusz, Źródła historyczne powieści "Ogniem i mieczem", "Pamiętnik Literacki", R. XXIV, 1927, z. 1-4.

Klemperer Victor, LTI. Notatnik filologa, tłum. i przyp. Juliusz Zychowicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1989.

Kłosiński Krzysztof, Mimesis w chłopskich powieściach Orzeszkowej, Uniwersytet Śląski, Katowice 1990.

Kochanowski Jan Karol, Kilka słów w sprawie teorii historyczno-heraldycznej dra Fr. Piekosińskiego, nakł. autora, Kraków 1890.

Kochanowski Jan Karol, Szkice i drobiazgi historyczne, Gebethner i Wolff, Warszawa - Kraków 1904.

Koczegarow Kirił, "Dziwną jest rzeczą Polakom ruskiej ziemi dziedzicami nazywać się". Przeszłość dawnej Rusi w koncepcjach politycznych starszyny kozackiej w drugiej połowie XVII wieku, tłum. Tomasz Ambroziak, [w:] O ziemie naszą, nie waszą. Ideowe aspekty procesów narodotwórczych w Europie Środkowej i Wschodniej, red. Łukasz Adamski, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Warszawa 2017.

Koehler Krzysztof, Cywilizacyjna energia Sarmatów, "Rzeczpospolita. Plus Minus" 2013, nr 262.

Kolbuszewski Jacek, "Ciupagami psubratów!". O bitwie Górali ze Szwedami w "Potopie" Henryka Sienkiewicza, [w:] Spotkanie Sienkiewiczowskie. Opole, 24-25 X 1996 w sto pięćdziesiątą rocznicę urodzin pisarza i osiemdziesiątą rocznicę śmierci pisarza oraz w stulecie powstania "Quo vadis?", red. Zdzisław Piasecki, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1997.

Kołodziej Daniela, Henryk Sienkiewicz wobec rewolucji 1905-1907, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F - Humaniora", R. XXXI, 1976.

Korzińska Anna, Obraz islamu w twórczości Sienkiewicza. Obcy oswojony i Obcy wrogi na przykładzie "Hani" i "Niewoli tatarskiej", [w:] Henryk Sienkiewicz w kulturze polskiej, red. Krzysztof Stępnik, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.

Kosman Marceli, Między wizją literacką i prawdą dziejową. Nad Trylogią Henryka Sienkiewicza. Studia i szkice, Nauka i Innowacje, Poznań 2015.

Kosman Marceli, Na tropach bohaterów Trylogii, wyd. III, Książka i Wiedza, Warszawa 1975.

Kosowska Ewa, Eurosarmata. O postawach i wyborach Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013.

Kosowska Ewa, Negocjacje i kompromisy. Antropologia polskości Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo "Śląsk", Katowice 2002.

Kosowska Ewa, Postać literacka jako tekst kultury. Rekonstrukcja antropologicznego modelu szlachcianki na podstawie "Potopu" Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo "Śląsk", Katowice 1990.

Kościwicz Katarzyna, Wyobrażenia w okowach. Henryka Sienkiewicza potyczki z cenzurą. Rekonesans, "Wiek XIX", R. VI, 2013.

Koterski Artur, Nauka, rasizm i postrasizm, "Filozofia Nauki", R. XXIII, 2015, nr 2.

Kott Jan, O "Lalce" Bolesława Prusa, Książka i Wiedza, Warszawa 1950.

Kowalczyk Małgorzata Ewa, "O różności powierzchownej mieszkańców ziemi", czyli rasy ludzkie w ujęciu geografów polskich XVIII w., [w:] Staropolski ogląd świata - problem inności, red. Filip Wolański, Wydawnictwo Adam Marszałek, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, Toruń - Wrocław 2007.

Kowalska Danuta, Rdzenni mieszkańcy Czarnego Łądu w oczach Henryka Sienkiewicza podróżnika na materiale "Listów z Afryki" (1892), "Studia Językoznawcze", T. XVII, 2018.

Kowalska-Lasek Agnieszka, Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku. Katalog zbiorów, Muzeum Narodowe w Kielcach, Kielce 2016.

Kowalski Jacek, Naukowy mit mitu podboju: "naród szlachecki" a naród polski, [w:] In principio. Mit początku w kulturze średniowiecznej Europy. Tom dedykowany pamięci prof. Jacka Wiesiołowskiego. Materiały XXXVII Seminarium Mediewistycznego im. Alicji Karłowskiej-Kamzowej, red. Jacek Kowalski, Witold Miedziak, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydawnictwo Miejskie Poznań, Poznań 2020.

Kowalski Jacek, Sarmacja. Obalenie mitów. Podręcznik bojowy, Wydawnictwo Zona Zero, Warszawa 2016.

Kozak Katarzyna, Polska frazeologia gestu: od informacji somatycznej do idiomu, "Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury", R. XIX, 2007.

Koziołek Ryszard, [głos w dyskusji] Panel szkolny: "Sienkiewicz w szkole współczesnej", [w:] Henryk Sienkiewicz w szkole, biblioteki i muzeum, red. Tadeusz Bujnicki, Joanna Beata Majchrzyk, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2015.

Koziołek Ryszard, Ciała Sienkiewicza. Studia o płci i przemocy, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2018.

Koziołek Ryszard, Modernizowanie Sienkiewicza (rec. Maciej Gloger, Sienkiewicz Nowoczesny), "Pamiętnik Literacki", R. CIII, 2012, z. 3. <https://doi.org/10.18318/pl.2012.3.14>

Koziołek Ryszard, Znakowanie trawy albo praktyki filologii, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2011.

Krakowski Stefan, Poglądy na historiografię i dzieje Polski feudalnej w publicystycznej działalności Henryka Sienkiewicza (1872-1882), "Acta Universitatis Lodzensis. Folia Historica" 1983, z. 14. <https://doi.org/10.18778/0208-6050.14.04>

Kraszewski Józef Ignacy, Boży gniew. Czasy Jana Kazimierza, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1989.

Kraszewski Józef Ignacy, Grzechy hetmańskie. Obrazy z końca XVIII wieku, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1965.

Krawcenko Wołodymyr, Czy Bohdan Chmielnicki był dobrym Ukraińcem?, [w:] Poco Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Kromer Marcin, Kronika polska. T. I, tłum. Marcin Błazowski, Księgarnia J. M. Himmelblaua, Kraków 1882.

Kruk-Siwiec Justyna, Recenzja książki Wojciecha Paszyńskiego "Sarmaci i uczeni. Spór o pochodzenie Polaków w historiografii doby staropolskiej", "Littera/Historica" 2017, nr 6.

Krzemień-Ojak Sław, Taine, Wiedza Powszechna, Warszawa 1966.

Krzywicki Ludwik, Artykuły i rozprawy 1880-1886. Dzieła. T. II, red. Henryk Holland, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1958.

Krzywicki Ludwik, Artykuły i rozprawy 1886-1888. Dzieła. T. III, red. Tadeusz Kowalik, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1959.

Krzywicki Ludwik, Artykuły i rozprawy 1888-1889. Dzieła. T. IV, red. Alina Osiadacz-Molska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1960.

Krzywicki Ludwik, Prace antropologiczne. Dzieła. T. VII, red. Henryka Hołda-Różewicz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1969.

Krzywicki Ludwik, Szkice socjologiczne. Cz. 1. Dzieła. T. IX, red. Henryka Hołda-Różewicz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1974.

Krzywiec Grzegorz, Szowinizm po polsku. Przypadek Romana Dmowskiego (1886-1905), Wydawnictwo Neriton, Instytut Historii PAN, Warszawa 2009.

Krzyżanowski Julian, Henryk Sienkiewicz. Kalendarz życia i twórczości, uzupełn. i oprac. Maria Bokszczanin, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2012.

Krzyżanowski Julian, O potopie w "Potopie", "Życie Literackie" 1971, nr 40.

Krzyżanowski Julian, Pokłosie Sienkiewiczowskie, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1973.

Krzyżanowski Julian, Twórczość Henryka Sienkiewicza, wyd. III, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1976.

Krzyżanowski Michał, Teorie rasowe Arthura de Gobineau jako przykład zmiany postrzegania Chin w społeczeństwie zachodnim, "Koło Historii" 2014, nr 14.

Książek-Bryłowa Władysława, Lipniacka Barbara, Językowy obraz wroga w "Ogniem i mieczem" Henryka Sienkiewicza, "Studia Językoznawcze", T. I, 2002.

Kubala Ludwik, Szkice historyczne. Serya I, Księgarnia Gubrynowicza i Schmidta, Lwów 1880.

Kula Witold, Kochanowicz Jacek, Kim są chłopci?, "Znak", R. XXXVII, 1985, z. 1-2.

Kulczycka-Saloni Janina, "Rodzina Połanieckich" - kilka słów w obronie bohatera i... autora, [w:] Pozytywizm, wybór. Danuta Knysz-Tomaszewska, wyd. II, popr. i rozsz., Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1997.

Kulczycka-Saloni Janina, Literatura polska lat 1876-1902 a inspiracja Emila Zoli. Studia, Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo PAN, Wrocław 1974.

Kulicka Elżbieta, Legenda o rzymskim pochodzeniu Litwinów i jej stosunek do mitu sarmackiego, "Przegląd Historyczny", R. LXXI, 1980, nr 1.

Kuligowski Waldemar, Brud, smród i etniczność. Aromafobie dawnej Rzeczypospolitej, [w:] Brud. Idee, dylematy, sprawy, red. Magdalena Sztandara, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2012.

Kuligowski Waldemar, Chamska historia Polski. Tezy i antytezy, "Czas Kultury" 2016, nr 3.

Kuniczuk-Trzciniowicz Agnieszka, "Wiry" - początek. Rekonesans badawczy, [w:] Sienkiewicz. Nowa odsłona, red. Grażyna Borkowska, Robert Kotowski, Anna Kurska, Muzeum Narodowe, Kielce 2018.

Kuźnicki Leszek, Percepcja darwinizmu na ziemiach polskich w latach 1860-1881, "Kosmos", T. LVII, 2009, nr 3-4.

Kwiecień Beata, Wiedza na temat "dzikich ludów" w Polsce okresu Oświecenia, [w:] Staropolski ogląd świata - problem inności, red. Filip Wolański, Wydawnictwo Adam Marszałek, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, Toruń - Wrocław 2007.

L.K. [Krzywicki Ludwik], Teorye Gustawa Le Bon'a, "Prawda" 1900, nr 26-27.

LaCapra Dominick, Powrót do pytania o to, co ludzkie i zwierzęce, tłum. Katarzyna Bojarska, [w:] Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki. Antologia, red. Ewa Domańska, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2011.

Lacey Robert, Aristocrats, Little Brown and Company, Boston 1983.

Le Bon Gustave, Francuz w Tatrach. Wycieczka antropologiczna w r. 1879, tłum. anonim., wstęp i przyp. Wiesław Siarzewski, Wydawnictwa Tatrzańskiego Parku Narodowego, Zakopane 2009.

Le Bon Gustave, Podróż do Nepalu, "Wędrowiec" 1887, nr 29.

Le Bon Gustave, Psychologia rozwoju narodów, tłum. i przed. Julian Ochorowicz, Vis-à-vis/Etiuda, Kraków 2017.

Le Bon Gustave, Psychologia socjalizmu, tłum. Michał Osiński, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Handlowe "Nepo", Warszawa 1997.

Le Bon Gustave, Psychologia tłumy, tłum. Bolesław Kaprocki, Antyk, Kęty 2019.

Lelewel Joachim, Stracone obywatelstwo stanu kmiecego w Polsce, [b.n.w.] Bruxella 1846.

Leszczyński Adam, Ludowa historia Polski. Historia wyzysku i oporu. Mitologia panowania, W.A.B., Warszawa 2020.

Leszczyński Adam, Obrońcy pańszczyzny, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2023.

Leśniewski Sławomir, Potop. Czas hańby i sławy 1655-1660, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2017, PDF [eLitera s.c.].

Letourneau Karol [Charles], Rozwój moralności, tłum. J.F., w Drukarni K. Kowalewskiego (bezpłatny dodatek do "Prawdy"), Warszawa 1891.

Lewestam Fryderyk Henryk, Pierwotne dzieje Polski, w Drukarni J. Kaczanowskiego, Warszawa 1841.

Linde Samuel Bogumił, Słownik języka polskiego. Cz. 3. Vol. 5, R-T, [b. w.] Warszawa 1812.

Lindqvist Sven, Wytępić całe to bydło, tłum. Milena Haykowska, W.A.B., Warszawa [2011], PDF [Virtualo].

Lipiński Łukasz, Stanisław Orzechowski i jego grecka etnogeneza Polaków jako legitymizacja kultury szlacheckiej, "Tekstura", R. VI, 2015.

Lombroso Cesare, Człowiek-zbrodniarz w stosunku do antropologii, jurysprudencji i dyscypliny więziennej. Zbrodniarz urodzony, obłąkaniec zmysłu moralnego. T. II, tłum. Jan Ludwik Popławski, nakład M. Wołowski, Warszawa 1891.

Lombroso Cesare, Człowiek-zbrodniarz w stosunku do antropologii, jurysprudencji i dyscypliny więziennej. Zbrodniarz urodzony, obłąkaniec zmysłu moralnego. T. III, tłum. Jan Ludwik Popławski, nakład M. Wołowski, Warszawa 1892.

Loomba Ania, Burton Jonathan, Introduction, [w:] Race in Early Modern England. A Documentary Companion, wybór i oprac. Ania Loomba, Jonathan Burton, Palgrave Macmillan, New York 2007.
<https://doi.org/10.1057/9780230607330>

Lubaś Marcin, Sprzężenia krytyczne: antropologia, postsocjalizm, postkolonialność. Słowo wstępne, "Prace Etnograficzne", R. XLV, 2017, z. 4.

Ludorowski Lech, "Radomskie" powieści Sienkiewicza, il. Waław Piszczek, Maria Orkiszewska, Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia, Lublin 2016.

Ludorowski Lech, O postawie epickiej w Trylogii Henryka Sienkiewicza, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Ludorowski Lech, Salvator i Victor, [w:] Trylogia - Sobieski - Victoria wiedeńska. Cz. 1: Trylogia - w stulecie dzieła, red. Lech Ludorowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej - Wydział Humanistyczny, Lublin 1985.

Ludorowski Lech, Sienkiewiczowska kreacja Jana Sobieskiego, "Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Studia Filologiczne. Filologia Polska", Z. XXXVI, 1994, nr 15.

Ludorowski Lech, Uwagi o "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza, [w:] W rocznicę jasnogórskiego tryumfu 1655. Cz. 2: Recepcja twórczości Sienkiewicza, red. Lech Ludorowski, Halina Ludorowska, Zdzisława Mokranowska, Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia, Lublin 2005.

Ludorowski Lech, Wizjoner przeszłości. Powieści historyczne Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1999.

Łempicki Jan, Historiozofia Hipolita Taine'a, skł. gł. Kasa im. Mianowskiego, Kraków 1938.

Łepkowski Tadeusz, Uparte trwanie polskości. Nostalgia. Trwanie. Nadzieje. Wartości, "Aneks", Wolne Pismo Most, Londyn - Warszawa 1989.

Łobodowski Józef, Ukraina w "Ogniem i mieczem", [w:] Sienkiewicz żywy, [red. Władysław Günther] Gryf Printers, Londyn 1967.

Łopuszański Piotr, Warszawa literacka przełomu XIX i XX wieku, Prószyński i S-ka, Warszawa 2019, PDF.

Łukasiewicz Dariusz, Sarmatyzm i Prusy na przełomie XVIII i XIX wieku, Instytut Historii PAN, Warszawa 2015. <https://doi.org/10.12775/RDSG.2016.09>

Łukasiewicz Jacek, Zagłoba w piekle, Znak, Kraków 1965.

MacMaster Neil, Racism in Europe: 1870-2000, Palgrave, New York 2001. <https://doi.org/10.1007/978-1-4039-4033-9>

Majchrowski Stefan, Pan Sienkiewicz, wyd. III zm., Wydawnictwo Śląsk, Katowice [1987].

Majewska Renata, "Lilla Weneda" Juliusza Słowackiego a romantyczna teoria podboju. Problem z lekturą historiozoficzną dzieła, "Świat Tekstów. Rocznik Słupski", R. IX, 2011.

Majewski Walenty Skorochód, Zbiór rozpraw podług działów nauk i umiejętności, historią wędrówek, przesiedleń i przenosin, ogólną i szczególną, ludów i narodów obcych ras czyli plemieni, z jednej do drugiej krawędzi kuli ziemskiej wyjaśniających, nakł. aut. w drukarni Łątkiewicza, Warszawa 1827.

Makuch Damian Włodzimierz, Kłopoty z "rasą" - przypadek Ludwika Krzywickiego, "Przegląd Humanistyczny", R. LXII, 2018, nr 3. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.7670>

Maleszka Mateusz, "O aryjskie chrześcijaństwo". Próba syntezy chrześcijaństwa i rasistowskiego nacjonalizmu w polemikach dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych autorów niemieckich, "Textus et Studia", T. I, 2015, nr 2.

Maleszka Mateusz, Biblijna argumentacja w dyskusji o separacji rasowej i niewolnictwie czarnych w USA w drugiej połowie XIX wieku, "Klio" 2013, nr 4. <https://doi.org/10.12775/KLIO.2013.052>

Malinowski Andrzej, Bożiłow Władimir, Podstawy antropometrii. Metody, techniki, normy, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.

Malthus Thomas Robert, Prawo ludności, tłum. K [?]. Stein, oprac. Adam Krzyżanowski, De Agostini Polska, Ediciones Altaya Polska, Warszawa 2003.

Małecki Antoni, Lechici w świetle historycznej krytyki, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Lwów 1897.

Marchwiński Grzegorz, Kanon literacki i naród w polskim dyskursie publicznym lat 1870-1915. Konstrukcje, uwarunkowania, znaczenia, Wydawnictwo Collegium Columbinum, Kraków 2017.

Mariak Leonarda, Językowy obraz Kozaka w "Ogniem i mieczem" Henryka Sienkiewicza. Cz. 1: Sposoby prezentacji przedstawicieli społeczności kozackiej, [w:] Odmiany stylowe polszczyzny dawniej i dziś, red. Urszula Sokółska, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2011.

Mariak Leonarda, Żaba i Mgła - językowy wizerunek Jadwigi Janczewskiej na podstawie listów prywatnych Henryka Sienkiewicza (cechy fizyczne), [w:] Odkrywanie słowa - historia i współczesność, red. Urszula Sokółska, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2015.

Markiewicz Henryk, Kłopoty z "Potopem", "Życie Literackie" 1971, nr 42.

Markiewicz Henryk, Materializm historyczny a nauka o literaturze. Szkic informacyjny, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1950.

Markiewicz Henryk, O falsyfikowaniu interpretacji literackich, "Pamiętnik Literacki", R. LXXXVII, 1996, z. 1.

Markiewicz Henryk, Polskie przygody estetyki Taine'a, [w:] Problemy literatury polskiej okresu pozytywizmu. Seria I, red. Edmund Jankowski, Janina Kulczycka-Saloni, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1980.

Markiewicz Henryk, Pozytywizm, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.

Markiewicz Henryk, Romanowski Andrzej, Skrzydlate słowa. Wielki słownik cytatów polskich i obcych, wyd. nowe, popr. i znacznie rozsz., Wydawnictwo Literackie, Kraków 2005.

Markiewicz Henryk, Sienkiewicz i inni, "Życie Literackie" 1971, nr 30.

Markiewicz Henryk, Z historii literatury polskiej, Universitas, Kraków 1996.

Markiewicz Zygmunt, Nasz stosunek do twórczości Sienkiewicza. Ankieta, "Wiadomości" 1961, nr 7.

Marzec Wiktor, Rebelia i reakcja. Rewolucja 1905 roku i plebejskie doświadczenie polityczne, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Universitas, Łódź - Kraków 2016. <https://doi.org/10.18778/7969-976-6>

Masłowski Ludwik, Listy do przyjaciela, nakł. autora, Lwów 1884.

Matuszewski Ignacy, Swoi i obcy (pokrewieństwa i różnice). Zarysy literacko-estetyczne, nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1898.

Matuszewski Józef, Cham, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1991.

Mazur Aneta, "Na dnie duszy polskiej leży zawsze folga". O pewnym Sienkiewiczowskim toposie, "Wiek XIX", R. IX, 2016. <https://doi.org/10.18318/wiekkix.2016.19>

Mazur Aneta, "Rodzina Połanieckich" - powieść rozwojowa?, [w:] Henryk Sienkiewicz - twórca i obywatel, red. Władysław Hendzel, Zdzisław Piasecki, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2002.

Mazur Aneta, "Sprawa Bourgeta" - czyli co właściwie łączy Sienkiewiczowskie "Bez dogmatu" z Bourgetowskim "Le Disciple"?, [w:] Sienkiewicz. Nowa odsłona, red. Grażyna Borkowska, Robert Kotowski, Anna Kurska, Muzeum Narodowe, Kielce 2018.

Mazur Aneta, Wiry polskości, czyli o niedocenionej powieści Henryka Sienkiewicza, [w:] Spotkanie Sienkiewiczowskie. Opole, 24-25 X 1996 w sto pięćdziesiątą rocznicę urodzin pisarza i osiemdziesiątą rocznicę śmierci pisarza oraz w stulecie powstania "Quo vadis?", red. Zdzisław Piasecki, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1997.

Mencwel Andrzej, [głos w dyskusji], [w:] Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Mencwel Andrzej, [głos w dyskusji], [w:] Sienkiewicz polityczny, Sienkiewicz ideologiczny, red. Maciej Gloger, Ryszard Koziółek, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2016.

Mencwel Andrzej, Odpowiedź na ankietę "Nasza opinia o miejscu twórczości Sienkiewicza we współczesności", [w:] Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Mencwel Andrzej, Stanisław Brzozowski. Postawa krytyczna. Wiek XX, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2014.

Mencwel Andrzej, Toast na progu, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2017.

Mencwel Andrzej, Wyobrażenia antropologiczne. Próby i studia, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2006.

Meresiński Sławomir, Henryk Sienkiewicz wobec tradycji romantycznej, Wydawnictwo Pedagogiczne, Kielce 1992.

Mereżkowski Dymitr, Antychryst. Piotr i Aleksy, tłum. Walery Gostomski, G. Gebethner i Spółka, Kraków 1907.

Mędykowski Grzegorz, Dandysowski feblík pana Sienkiewicza, [w:] Sienkiewicz i epoki. Powinowactwa, red. Ewa Ihnatowicz, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1999.

Michałowski Jakub, Księga pamiętnicza, przedm. Antoni Zygmunt Helcel, wyd. i nakł. Towarzystwo Naukowe Krakowskie, Kraków 1864.

Miechowita Maciej, Opis sarmacji azjatyckiej i europejskiej, tłum. i komentarze Tadeusz Bieńkowski, wstęp Henryk Barycz, postowie Waldemar Voisé, Zakład Narodowy im. Ossolińskich - PAN, Wrocław 1972.

Miłosz Czesław, Prywatne obowiązki, "Pojezierze", Olsztyn 1990.

Miramon Charles de, Noble Dogs, Noble Blood. The Invention of the Concept of Race in the Late Middle Ages, [w:] The Origins of Racism in the West, red. Miriam Eliav-Feldon, Benjamin Isaac, Joseph Ziegler, Cambridge University Press, Cambridge 2009.

- Mokranowska Zdzisława, Biblioteki i lektury Henryka Sienkiewicza, [w:] Henryk Sienkiewicz w szkole, bibliotece i muzeum, red. Tadeusz Bujnicki, Joanna Beata Majchrzyk, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2015.
- Morawski Marian, "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza, "Przegląd Powszechny", T. XXVIII, 1890, z. 10-12.
- Morawski Stefan, Poglądy estetyczne Hipolita Taine'a, "Pamiętnik Literacki", R. XLIV, 1953, z. 2.
- Moros Peña Manuel, Lekarze Hitlera. Zbrodnicza medycyna, wyd. II, tłum. Joanna Kowalczyk, RM, Warszawa 2019.
- Mozgawa Konrad, Relacje rusińsko-ukraińskie u progu XX wieku. Rusini - Ukraińcy czy odrębny naród? [w:] Polska i Ukraina. Problemy i perspektywy, red. Michał Apollo, Magdalena Krupska-Klimczak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2019.
- Mróz Katarzyna, Agresja i dominacja. Stereotyp męskości w "Wirach" Henryka Sienkiewicza, [w:] (Nie)męskość w tekstach kultury XIX-XX wieku, red. Barbara Zwolińska, Krystian Maciej Tomala, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019.
- Mróz Katarzyna, Obcym - inna, sobie - obca. Agnes Anney i jej zmagania z tożsamością (H. Sienkiewicz, "Wiry"), "Język, Szkoła, Religia. Księga referatów z konferencji w Pelplinie", R. XIII, 2018, nr 4.
- Mróz Katarzyna, Sztuka (nie)przystosowania. Kilka refleksji na temat konstrukcji postaci Bohuna, "Zeszyty Historyczne", T. XVI, 2017.
- Mróz Katarzyna, Unde malum? Kreacja bohatera negatywnego z perspektywy dziewiętnastowiecznych pseudonauk (Wir Henryka Sienkiewicza), "Litteraria Copernicana" 2019, nr 3.
<https://doi.org/10.12775/LC.2019.042>
- Najder Zdzisław, O "Listach z podróży do Ameryki" Henryka Sienkiewicza, "Pamiętnik Literacki", R. XLVI, 1955, z. 1.
- Nałkowski Wacław, Sienkiewicziana. Szkice do obrazu, nakł. aut. odbito w Drukarni Narodowej, Kraków 1904.
- Naruszewicz Adam, Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. VI, w Drukarni J.K.Mci i Rzeczypospolitey uprzywileiowanej Gröllowskiej, Warszawa 1785.
- Nekanda Trepka Walerian, Liber generationis plebeorum (Liber chamorum). Cz. I. Wstępy wydawców i tekst, wyd. Włodzimierz Dworzaczek, Julian Bartyś, Zbigniew Kuchowicz, red. Włodzimierz Dworzaczek, uwagi o pisowni i fonetyce oprac. Karol Zierhoffer, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1963.
- Niedźwiedź Jakub, Sarmatyzm, czyli tradycja wynaleziona, "Teksty Drugie" 2015, nr 1.
- Nofer-Ładyka Alina, Henryk Sienkiewicz, wyd. VI, Wiedza Powszechna, Warszawa 1988.
- Nowak Joanna, Specyfika polskiej refleksji romantycznej nad rasą i pojęciami pokrewnymi, "Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa" 2019, nr 51. <https://doi.org/10.11649/sn.1812>
- Nowak Stanisław Aleksander, Galicyanie, W.A.B, Warszawa 2016.
- Nowicka-Jeżowa Alina, "Trylogia" w świecie sarmackim, [w:] Sienkiewicz i epoki. Powinowactwa, red. Ewa Ilnatowicz, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1999.
- Nowicka-Jeżowa Alina, Sarmatyzm i barok w "Trylogii", [w:] Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Noworolska Barbara, Ethos rycerski w Trylogii. Spojrzenia, "Bibliotekarz Podlaski" 2016, nr 1.

Okopień-Sławińska Aleksandra, Semantyka wypowiedzi poetyckiej (preliminaria), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1985.

Olechnowicz Władysław, Charakterystyka antropologiczna ludności Guberni Lubelskiej z dodatkiem uwag o wskaźnikach głównych u Sławian na północ i wschód od Karpat zamieszkałych, nakład. Akademii Umiejętności, Kraków 1893.

Olechnowicz Władysław, Charakterystyka antropologiczna szlachty drobnej gminy Grabowo w powiecie szczuczyńskim, guberni łomżyńskiej, nakład. Akademii Umiejętności, Kraków 1894.

Olechnowicz Władysław, Rasy Europy i wzajemny ich stosunek dziejowy, wyd. A. Gruszecki, Warszawa 1902.

Olszewska Bogumiła, Surdyk-Fertsch Wiesława, Wojciechowski Grzegorz, Wczoraj i dziś. Podręcznik do historii dla klasy szóstej szkoły podstawowej, Nowa Era, Warszawa 2019.

Olszewska Maria Jolanta, "Postoje pamięci". "We mgle" Henryka Sienkiewicza, [w:] Henryk Sienkiewicz w kulturze polskiej, red. Krzysztof Stępnik, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.

Orzechowski Stanisław, Mowy, tłum. Jan Januszowski, wyd. Kazimierz Józef Turowski, nakład i druk Karol Pollak, Sanok 1855.

Orzechowski Stanisław, Ziemianin albo Rozmowa ojca z synem o sprawie Polskir. 1565 i Policya Królestwa Polskiego. Na kształt Arystotelesowych Polityk wypisana r. 1566, z rękopisu wydana, przedmowa Żegota Pauli, Księgarnia D. E. Friedleina, Kraków 1859.

Orzeł Joanna, Historia, tradycja, mit w pamięci kulturowej szlachty Rzeczypospolitej XVI-XVIII wieku, Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie, Warszawa 2016.

Orzeszkowa Eliza, Nad Niemnem, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa [2009], PDF.

Osiński Dawid Maria, Składnia uczucia. Kobiety i mężczyźni, kobiecość i męskość w twórczości Henryka Sienkiewicza, [w:] Sienkiewicz ponowoczesny, red. Bartłomiej Szleszyński, Magdalena Rudkowska, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2019.

Ossowska Maria, Ethos rycerski i jego odmiany, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.

Ossowski Stanisław, Więź społeczna i dziedzictwo krwi. Dzieła. T. II, kom. red. Nina Assorodobraj i in., Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1966.

Ostrowski Juliusz, Księga herbowa rodów polskich (Zeszyt 12), Gebethner i Wolff, B. Bolcewicz, Warszawa 1901.

Otwinowska Barbara, Język, naród, kultura. Antecedencje i motywy renesansowej myśli o języku, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1974.

Owczarz Ewa, Motyw "powrotu do gniazda" w powieściach Kraszewskiego i Sienkiewicza, [w:] Mieszczaństwo i mieszczaństwo w literaturze polskiej drugiej połowy XIX wieku, red. Ewa Ihnatowicz, Elipsa, Warszawa 2000.

Owczarz Ewa, Nieosiągalna całość. Szkice o powieści polskiej XIX wieku. Józef Ignacy Kraszewski - Ludwik Szttyrmer - Henryk Sienkiewicz, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2009.

Pacholski Arkadiusz, Chata wuja chama. Czym naprawdę był sarmatyzm, "Gazeta Wyborcza" 2013, nr 138.

Pacholski Arkadiusz, Obrócenie w ludzkie bydło, "Gazeta Wyborcza" 2013, nr 186.

Pagden Anthony, The peopling of the New World: ethnos, race and empire in the early-modern world, [w:] The Origins of Racism in the West, red. Miriam Eliav-Feldon, Benjamin Isaac, Joseph Ziegler, Cambridge University Press, Cambridge 2009.

Paprocki Bartosz, Herby rycerstwa polskiego, wyd. Kazimierz Józef Turowski, Biblioteka Polska, Kraków 1858.

Pasek Jan Chryzostom, Pamiętniki, oprac. Roman Pollak, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Paszkiewicz Mieczysław, Źródło popularności Trylogii - sarmatyzm, [w:] Sienkiewicz żywy, red. Władysław Günther, Gryf Printers, Londyn 1967.

Paszyński Wojciech, Sarmaci i uczeni. Spór o pochodzenie Polaków w historiografii doby staropolskiej, Księgarnia Akademicka, Kraków 2016.

Paul Diane B., The selection of the "Survival of the Fittest", "Journal of the History of Biology", R. XXI, 1988, nr 3. <https://doi.org/10.1007/BF00144089>

Pawelec Radosław, Ciemne zwierciadło. Semantyka antywartości, Uniwersytet Warszawski - Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Warszawa 2013.

Pease Allan, Pease Barbara, Mowa ciała, tłum. Joanna Grabiak, Rebis, Poznań 2007.

Peschel Oskar, Nauka o ludach (Ethnologia), tłum. i pomnożenie Teofil Wiśłocki, Spółka Wydawnicza Księgarzy, Warszawa 1876.

Peschel Oskar, Völkerkunde, Duncker i Humblot, Leipzig 1874.

Piekosiński Franciszek, O dynastycznym szlachte polskiej pochodzeniu, Wydawnictwo Akademii Umiejętności w Krakowie, Kraków 1888.

Piekosiński Franciszek, O powstaniu społeczeństwa polskiego w wiekach średnich i jego pierwotnym ustroju, "Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności", T. 14, 1881.

Pietrzak Magdalena, Językowe środki kreowania postaci w twórczości historycznej Henryka Sienkiewicza, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004.

Pigoń Stanisław, Na drogach kultury ludowej. Rozprawy i studia, wybór i oprac. Tomasz Jodełka-Burzecki, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1974.

Piotrowski Wojciech, Lektury Henryka Sienkiewicza w świetle jego korespondencji i prac krytycznych, [w:] Sienkiewicz. Próby zbliżeń i uogólnień, red. Daniel Kalinowski, wstęp. Zbigniew Zielonka, Katedra Filologii Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Słupsk 1997.

Pobłocki Kacper, Chamstwo, Czarne, Wołowiec 2021.

Pobłocki Kacper, Jak Polacy stali się biali, tłum. Izabela Suchan, [w:] Halka - Haiti 18°48'05"N 72°23'01"W. C. T. Jasper, Joanna Malinowska, red. Magdalena Moskalewicz, Zachęta - Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2016.

Podraza-Kwiatkowska Maria, Wstęp, [w:] Programy i dyskusje literackie okresu MłodejPolski, wyd. III przejr. i uzupeł., oprac. Maria Podraza-Kwiatkowska, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2000 (BN I 212).

Poliakov Léon, Historia antysemityzmu. T. 1. Epoka wiary, tłum. Agnieszka Rasińska-Bóbr, Oskar Hedemann, Universitas, Kraków 2008.

Poliakov Léon, Historia antysemityzmu. T. 2. Epoka nauki, tłum. Agnieszka Rasińska-Bóbr, Oskar Hedemann, Universitas, Kraków 2008.

Poliakov Léon, The Aryan myth. A history of racist and nationalist ideas in Europe, tłum. Edmund Howard, Chatto and Heinemann, London 1974.

Pomian Grażyna, Chłopofobie i chłopomanie, "Kultura" 1997, nr 1-2.

Popowicz Kamil, Lamarkizm społeczny a rasizm i eugenika we Francji, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510819>

Potkański Karol, Lachowie i Lechici, nakładem Akademii Umiejętności, Kraków 1897.

Potocki Antoni, Szlachetczyzna - bohater Trylogii, [w:] Trylogia Henryka Sienkiewicza. Szkice, studia, polemiki, wyboru dokonał i oprac. Tomasz Jodełka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1962.

Potocki Wacław, Moralia i inne utwory z lat 1688-1696. Dzieła. T. III. oprac. Leszek Kukulski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Potocki Wacław, Ogród nie plewiony i inne utwory z lat 1677-1695. Dzieła. T. II, oprac. Leszek Kukulski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Potocki Wacław, Transakcja wojny chocimskiej i inne utwory z lat 1669-1680. Dzieła. T. I, wstęp. Barbara Otwinowska, oprac. Leszek Kukulski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Potocki Wacław, Wiersze wybrane, oprac. Stanisław Grzeszczuk, wstęp Janusz S. Gruchała, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1992 (BN I 19).

Potocki Wacław, Wojna chocimska, z autogr. wyd. i oprac. Aleksander Brückner, Krakowska Spółka Wydawnicza, Kraków [1924] (BN I 75).

Powidaj Ludwik, [recenzja książki Race und Staat Ludwika Gumplowicza], "Przegląd Polski" (T. XXXVII), R. X, 1875, z. 2 (sierpień).

Powinowactwa, red. Ewa Ihnatowicz, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1999.

Program konferencji Dookreślanie sarmatyzmu. Ponowienie dyskusji sprzed ćwierćwiecza (UMK, 14-15 kwietnia 2021), <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/events/dookreslanie-sarmatyzmu-ponowienie-dyskusji-sprzed-cwierciecza-uwaga-zmiana-terminu,1984/details> [dostęp: 20.04.2021].

Prus Bolesław, "Ogniem i mieczem" - powieść z dawnych lat Henryka Sienkiewicza, [w:] Trylogia Henryka Sienkiewicza. Szkice, studia, polemiki, wyboru dokonał i oprac. Tomasz Jodełka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1962.

Prus Bolesław, Lalka. T. I-II, wstęp, przyp., aneks Henryk Markiewicz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1964.

Przedpełski Marian, Kępa Juranda. Wokół "Krzyżaków" Henryka Sienkiewicza, "Biezuńskie Zeszyty Historyczne" 2010, nr 24.

R.D. [Dmowski Roman], Rasa i dzieje, "Prawda" 1888, nr 25.

Rabikowska Marta, Trzy typy seksualizmu kobiecego w "Bez dogmatu" Sienkiewicza, [w:] Henryk Sienkiewicz i jego twórczość, red. Zbigniew Przybyła, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie, Księgarnia Akademicka, Częstochowa - Kraków 1996.

Rabski Władysław, Książka i dziennik, "Tygodnik Ilustrowany" 1898, nr 12.

Radowska-Lisak Mirosława, Między oralnością a literackością. Proza wiejska Adolfa Dygasińskiego, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2015.

Rauszer Michał, Chłop-niewolnik? Pańszczyzna w perspektywie antropologii historii, "Lud", R. CI, 2017.
<https://doi.org/10.12775/lud101.2017.02>

Rauszer Michał, Siła podporządkowanych, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2021.
<https://doi.org/10.31338/uw.9788323547914>

Rawicz Jerzy, Do pierwszej krwi, Czytelnik, Warszawa 1974.

Reich Wilhelm, Psychologia mas wobec faszyzmu, tłum. Ewa Drzazgowska, Magdalena Abraham-Diefenbach, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2009.

Renan Ernest, Mowa wygłoszona w imieniu Collège de France podczas ekshumacji prochów Adama Mickiewicza na cmentarzu Montmorency, tłum. Remigiusz Forycki, [w:] Adam Mickiewicz w oczach Francuzów, wybór, oprac., wstęp Zofia Mitosek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.

Ronson Jon, #WstydzSię! O jednej z najbardziej niedocenianych sił rządzących światem, tłum. Katarzyna Dudzik, Olga Siara, Insignis Media, Kraków 2017.

Ross Marek, Rasizm klasowy, "Dziś. Przegląd Społeczny" 2001, nr 7.

Rozpłochowska Agnieszka, Dekadentyzm utracony, "Pamiętnik Literacki", R. XCVII, 2006, z. 4.

Rudaś-Grodzka Monika, Sfinks słowiański i mumia polska, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2013.
<https://doi.org/10.4000/books.iblpan.7836>

Rutkowski Leon, Charakterystyka antropologiczna ludności okolic Płońska i sąsiednich powiatów guberni płockiej. (Kobiety z ludu, mężczyźni i kobiety ze szlachty), "Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne", T. VIII, 1906.

Rutkowski Leon, Charakterystyka antropologiczna ludności wiejskiej (nieszlacheckiej) płońskiego i sąsiednich powiatów, guberni płockiej, "Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne", T. V, 1901.

Rutkowski Leon, Przyczynek do antropologii krajowej (Powiat płoński), "Prawda" 1900, nr 25.

Ryba Renata, Literatura staropolska wobec zjawiska niewoli tatarsko-tureckiej. Studia i szkice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2014.

Rydlewski Michał, Scenariusze kultury upokarzania. Studium z antropologii mediów, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2019.

Ryś Paweł Wiktor, "Obaczmy, czy masz dobrą krew w sobie". Podziały społeczne a kategoria rasy w "Ogniem i mieczem" Henryka Sienkiewicza, "Ruch Literacki", R. LX, 2019, z. 2.
<https://doi.org/10.24425/rl.2019.130034>

Ryś Paweł Wiktor, "Potęga smaku" Zbigniewa Herberta w kontekście dychotomii "pana" i "chama", "Konteksty Kultury" 2015 (t. 12), z. 1.

Ryś Paweł Wiktor, "Zwrot plebejski" we współczesnej polskiej humanistyce i debacie publicznej, [w:] Historia. Interpretacja. Reprezentacja. T. III, red. Lech Mokrzecki, Mariusz Brodnicki, Jacek Taraszkiewicz, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2015.

Ryś Paweł Wiktor, Chamofobia jako składnik polskiej kultury. Zarys problematyki, "Czas Kultury" 2016, nr 4.

Rzymowski Wincenty, "Qualis artifex pereo!", "Prawda" 1910, nr 29.

Sadlik Magdalena, Modernistyczne odczytania twórczości Sienkiewicza. Między "Bez dogmatu" a "Rodziną Połanieckich", [w:] Henryk Sienkiewicz w kulturze polskiej, red. Krzysztof Stępnik, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.

Said Edward W., Orientalizm, tłum. Monika Wyrwas-Wiśniewska, Zys i S-ka, Poznań 2018.

Samborska-Kukuć Dorota, Henryk Sienkiewicz - pryzmaty czytania. Studia i szkice literackie, Collegium Columbinum, Kraków 2018.

Samborska-Kukuć Dorota, Zoomorfizacje Zagłoby, [w:] Henryk Sienkiewicz. Język - semantyka, red. Magdalena Pietrzak, Agata Zalewska, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2019.

Sandler Samuel, Wokół "Trylogii", Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1952.

Sarmacja - współczesne rewizje i rekonstrukcje. Dyskusja redakcyjna, "Perspektywy Kultury", T. VI, 2012, nr 1.

Sarmatyzm a barok - porządkowanie pojęć. Dyskusja. Podała do druku Małgorzata Elżanowska, "Ogród" 1994, nr 4.

Sawicka Joanna, Wiocha, tylko większa, "Kontakt" 2012, nr 21.

Searle Geoffrey Russell, Eugenics and Class, [w:] Biology, Medicine and Society 1840-1940, red. Charles Webster, Cambridge University Press, Cambridge 1981. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511562822.008>

Sekuła Aleksandra, Chłop Kmicicem. Zmiana wyobrażeń tożsamościowych (1960-1999 i dalej), [w:] Rok 1966. PRL na zakręcie, red. Katarzyna Chmielewska, Grzegorz Wołowicz, Tomasz Żukowski, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2014.

Serczyk Władysław, Na płonącej Ukrainie. Dzieje Kozaczyzny 1648-1651, Książka i Wiedza, Warszawa 1998.

Serejski Marian Henryk, Przeszłość a teraźniejszość. Szkice i studia historiograficzne, Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo PAN, Wrocław 1965.

Sękowski Marek, Spencer i pozytywizm warszawski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1986.

Siemieniecki J.H. [Hłasko Józef], Z obcego świata XLI, "Głos" 1888, nr 49.

Sienkiewicz Bartłomiej, Sienkiewicz z nami, nakładem autora, Warszawa 2019, plik mobi [wydaw. Pink Design].

Sieyès Emmanuel-Joseph, Czym jest stan trzeci? Esej o przywilejach, tłum. Mikołaj Jarosz, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2016.

Skorski Jan, Lech polski, tłum. Benedykt Kotficki, [w:] Poeci polskiego baroku. T. II, oprac. Jadwiga Sokołowska, Kazimiera Żukowska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1965.

Skorupa Ewa, Twarze, emocje, charaktery. Literacka przygoda z wiedzą o wyglądzie człowieka, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013.

Sławiński Janusz, Dzieło, język, tradycja. Prace wybrane. T. II, red. Włodzimierz Bolecki, Universitas, Kraków 1998.

Słowacki Juliusz, Dramaty. Dzieła wybrane. T. IV, red. Julian Krzyżanowski, oprac. Maria Bokszczanin, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1987.

Słownik literatury polskiej XIX wieku, wyd. IV bez zmian, red. Józef Bachórz, Alina Kowalczykowa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2009.

Smoczyński Rafał, Zarycki Tomasz, Totem inteligencji. Arystokracja, szlachta i ziemiaństwo w polskiej przestrzeni społecznej, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2017.

Smoleński Władysław, Pisma historyczne. T. I-II, wydaw. G. Gebethner i Spółka, Kraków 1901.

Sobeski Michał, Kwiat złoty. Gobineau Redivivus, Fiszer i Majewski, Poznań 1925.

Sobieraj Tomasz, "Wiry" Henryka Sienkiewicza. Geneza - recepcja - ideologia, [w:] Henryk Sienkiewicz, Wiry, wstęp i oprac. Tomasz Sobieraj, Uniwersytet w Białymstoku, Wydawnictwo Episteme, Białystok - Lublin 2024 (Pisma Henryka Sienkiewicza. Edycja krytyczna pierwsza).

Sobieraj Tomasz, Wokół "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza. Szkic o antropologii filozoficznej powieści, [w:] Henryk Sienkiewicz w kulturze polskiej, red. Krzysztof Stępnik, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.

Sobieska Anna, Horpyna Dońcówna, [w:] ...czterdzieści i cztery. Figury literackie. Nowy kanon, red. Monika Rudaś-Grodzka i in., Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2016.

Sokalska Małgorzata, O "Sonacie księżycowej" Beethovena w powieściach Sienkiewicza i Tołstoja, [w:] "Bo każda książka to czyn...". Sienkiewicz, red. Olga Płaszczewska, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2018.

Sowa Jan, Fantomowe ciało króla. Peryferyjne zmagania z nowoczesną formą, Universitas, Kraków 2011.

Spencer Herbert, Jednostka wobec państwa, tłum. anonim, tłum. uwspółcześnił, wstępem i przypisami opatrzył Adam Bosiacki, "Liber", Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2002.

Spencer Herbert, The Principles of Biology. Vol. I, Williams and Norgate, London - Edinburgh 1864.

Stachowicz Marcin, Burak, Mula, kameleon. Andrzej Lepper jako wizualna figura klasowa, "Widok. Teorie i Praktyki Kultury Wizualnej" 2018, nr 21. <https://doi.org/10.36854/widok/2018.21.503>

Staniszewski Andrzej Tadeusz, Gustave Le Bon "w tej krainie nie bardzo oswojonej z cywilizacją": podróż do Tatr w 1879 roku, rasizm naukowy i wiek XIX, "Tematy z Szewskiej" 2014, nr 4.

Stanulewicz Maksymilian, Chłop - podmiot czy przedmiot prawa. Kilka uwag o ewolucji stanu chłopskiego w dawnym prawie polskim, [w:] Chłop - niewolnik? Szreniawskie seminaria antropologiczne, red. Waldemar Kuligowski, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Szreniawa 2022.

Stanzel Franz, Typowe formy powieści, [w:] Teoria form narracyjnych w niemieckim kręgu językowym. Antologia, wybór, oprac. i tłum. Ryszard Handke, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980.

Starego Karolina, Biedny jako Inny - orientalizacja i dehumanizacja biednych w procesie dyskursywnego konstruowania reprezentacji codzienności, "Rocznik Pedagogiczny", T. 36, 2013.

Stawar Andrzej, Pisarstwo Henryka Sienkiewicza, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1960.

Stępnik Krzysztof, Metafory rewolucji w literaturze polskiej lat 1905-1914, "Pamiętnik Literacki", R. LXXXIII, 1992, z. 2.

Stępnik Krzysztof, Sienkiewicz globalny, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2017.

Stoff Andrzej, "Zagłoba sum!". Studium postaci literackiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2006.

Stoff Andrzej, Opowieści chreptiowskie w planie kompozycyjnym i ideowym "Pana Wołodyjowskiego", "Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Filologia Polska" 1998, z. 51.

Stojanowski Karol, Dobory społeczne u ludności miasta Poznania, "Przegląd Sportowo-Lekarski" 1930, nr 1-2.

Stojanowski Karol, Rasizm przeciw Słowiańszczyźnie, wydaw. "Głos", Poznań 1934.

Stomma Ludwik, Polskie złudzenia narodowe, Iskry, Warszawa 2015, PDF [wyd. Virtualo].

Straszewicz Ludwik, Zagłoba, "Kraj" 1901, nr 50

Strycharski Ignacy, Słownik do Trylogii, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Lwów 1925.

Strykowski Maciej, Kronika polska, litewska, żmódzka i wszystkiéj Rusi. T. I-II, wstęp Mikołaj Malinowski, Ignacy Daniłowicz, nakł. Gustaw Leon Glücksberg, Warszawa 1846.

Strzałko Jan, Czy i komu potrzebne jest pojęcie rasy?, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2008.

Strządała Agata, Czystość i brud jako kategorie rasowe i antropologiczne, [w:] Brud. Idee, dylematy, sprawy, red. Magdalena Sztandara, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2012.

Strzelecki Adolf, "Wiry", [w:] Henryk Sienkiewicz. Obraz twórczości, ułożył, poprzedził wstępem oraz uzupełnił życiorysem, bibliografią i przyp. Kazimierz Czachowski, nakładem Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1931.

Sugańska Iwona, Eugenika. W poszukiwaniu istoty niemieckiego totalitaryzmu, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2015.

Świeżawski Stefan, Lampa wiary. Rozważania na przełomie wieków, Znak, Kraków 2000.

Sylwestrzak Andrzej, Historia doktryn politycznych i prawnych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.

Szacki Jerzy, Historia myśli socjologicznej, wyd. nowe, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.

Szajnocha Karol, Lechicki początek Polski. Szkic historyczny, nakładem K. Wilda, Lwów 1858.

Szargot Barbara, Wiek kłęski. Studia o "Rodzinie Połanieckich" Henryka Sienkiewicza, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2013.

Szczechura (Humeniuk) Agnieszka, Zygmunt Kaczkowski wobec tradycji sarmackiej w kontekście cyklu nieczujowskiego, "Napis" 2015, nr 21. <https://doi.org/10.18318/napis.2015.1.3>

Szczepański Jan, Rasistowski mit chłopski, "Przegląd Socjologiczny", T. VII, 1939, z. 1-2.

Szczotka Stanisław, Chłopi obrońcami niepodległości Polski w okresie potopu, Spółdzielnia Wydawnicza "Wieś", Kraków 1946.

Szczublewski Józef, Żywot Sienkiewicza, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1989.

Szczurkiewicz Tadeusz, Jerzy Vacher de Lapouge, "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny", R. XVII, 1937, nr 3.

Szczurkiewicz Tadeusz, Rasa, środowisko, rodzina. Szkice socjologiczne, Polski Instytut Socjologiczny, Warszawa - Poznań 1938.

Szlachta, plebejusze, protorasizm - źródła staroszlacheckie i oświeceniowe

Szleszyński Bartłomiej, Przymierzanie kontusza. Henryk Rzewuski i Henryk Sienkiewicz - najwybitniejsi twórcy XIX-wiecznego nurtu sarmackiego, Fundacja Akademia Humanistyczna, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2007.

Szonert Ewa, Spotkania z Sienkiewiczem. Studia, szkice, sylwetki, PAX, Warszawa 1987.

Sztachelska Jolanta, Czar i zaklęcie Sienkiewicza. Studia i szkice, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003.

Sztachelska Jolanta, Mity sienkiewiczowskie i inne studia tylko o nim, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2017.

Sztachelska Jolanta, Zabijanie klasyków. Studia i eseje, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2015.

Sztachelska Jolanta, Żona w biografii twórczej artysty. Na marginesie listów Marii z Szetkiewiczów Sienkiewiczowej, "Wiek XIX", R. IX, 2016. <https://doi.org/10.18318/wiekgix.2016.24>

Szyber Radosław, "Skądże to zbłąźnienie świata?". Wojciecha Dembołęckiego "Wywód jedynowłasnego państwa świata" (studium monograficzne i edycja krytyczna), Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2012.

Szujski Józef, Obrona świętej Częstochowy. Historia cudowna a prawdziwa, nakł. Jana Dobrzańskiego, Lwów 1862.

Szweykowski Zygmunt, Trylogia Sienkiewicza i inne szkice o twórczości pisarza, wyd. II poszerz., Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1973.

Szymanis Eligiusz, Leon Płoszowski - bohater romantyczny. Konstrukcja bohatera "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza, [w:] Sienkiewicz i epoki. Powinowactwa, red. Ewa Ihnatowicz, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1999.

Szymkowicz-Gombrowicz Jerzy, Genealogia Henryka Sienkiewicza, "Wiadomości Literackie" 1939, nr 18.

Szymutko Stefan, Trud pokrzepiania serc albo samotność pozytywisty, [w:] Maski współczesności. O literaturze i kulturze XX wieku, red. Lidia Burska, Marek Zaleski, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2001.

Śladkowski Wiesław, Opcje polityczne Henryka Sienkiewicza w latach 1914-1916, [w:] Henryk Sienkiewicz. Twórczość i recepcja, red. Lech Ludorowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1991.

Śnieżko Dariusz, Mieszanie krwi, "Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka" 2013, nr 22.
<https://doi.org/10.14746/pspsl.2013.22.2>

Śreniowski Stanisław, Kwestia chłopska w Polsce w XVII wieku. Szkice, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1955.

Świerczyńska Dobrosława, Sienkiewicz i Żydzi. Rekonesans, "Pamiętnik Literacki", R. XCIX, 2008, z. 2.

Świętochowski Aleksander, Historia chłopów polskich w zarysie. T. I. W Polsce Niepodległej, nakładem Wydawnictwa Polskiego, Lwów - Poznań 1925.

Świętochowski Aleksander, Wybór pism krytycznoliterackich, wybór Samuel Sandler, wstęp i przyp. Maria Brykalska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1973.

Taine Hippolyte, Głosowanie powszechne, tłum. Zygmunt Straszewicz, wydaw. "Ligi Pracy", Warszawa 1927.

Talko-Hryniewicz Julian, Szlachta ukraińska. Studium antropologiczne, nakład. Akademii Umiejętności, Kraków 1897.

Tarnowski Stanisław, Henryk Sienkiewicz. Studya do historii literatury polskiej. Wiek XIX. T. 5, Spółka Wydawnicza Polska, Kraków 1897.

Tatarkiewicz Anna, Gra w inteligencję, Wydawnictwo "Łuk", Białystok 1994.

Tazbir Janusz, Kultura szlachecka w Polsce. Rozkwit - upadek - relikty, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2002.

Tazbir Janusz, Od Haura do Isaury. Szkice o literaturze, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1989.

Tazbir Janusz, Sarmaci i świat. Prace wybrane. T. III, red. Stanisław Grzybowski, Universitas, Kraków 2001.

Tazbir Janusz, Szlaki kultury polskiej, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1986.

Tees, Henryk Sienkiewicz, "Nowa Orka" 1926, nr 11.

Tomczok Paweł, Literacki kapitalizm. Obrazy abstrakcji ekonomicznych w literaturze polskiej drugiej połowy XIX wieku, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2018.

Tomkiewicz Władysław, Wołyń w Koronie (1569-1795), "Rocznik Wołyński" 1931, T. 2.

Traverso Enzo, Europejskie korzenie przemocy nazistowskiej, tłum. Agata Czarnacka, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2011.

Trebunia-Staszela Stanisława, "Lud zdolny do życia". Górale podhalańscy w oczach niemieckiego okupanta, Liber Pro Arte, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2019.

Trocha Bogdan, Michała Wołodyjowskiego etos rycerski, [w:] Henryk Sienkiewicz. Biografia, twórczość, recepcja, red. Lech Ludorowski, Halina Ludorowska, Ogólnopolskie Towarzystwo im. Henryka Sienkiewicza, Lublin 1998.

Turowski Mariusz, Granice rasy. Między nowym rasizmem a płynną rasologią, "Studia Krytyczne/Critical Studies" 2015, nr 1.

Tylor Edward B., Antropologia. Wstęp do badania człowieka i cywilizacji, tłum. Aleksandra Bąkowska, nakład tygod. "Prawda", Warszawa 1889.

Tynecki Jerzy, "Rodzina Połanieckich" jako powieść tendencyjna, "Prace Polonistyczne", S. XXXIII, 1977.

Tyrała Radosław, O jeden takson za dużo. Rasa jako kategoria społecznie problematyczna, Oficyna Naukowa, Warszawa 2005.

Tysza Adam, Etykiety i metafory. Socjaliści w perspektywie pozytywistów, [w:] Pogranicza literatury. Księga ofiarowana Profesorowi Januszowi Maciejewskiemu na Jego siedemdziesięciolecie, red. Grażyna Borkowska, Jacek Wójcicki, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2001.

Tysza Adam, Henryk Sienkiewicz kontra rewolucja 1905-1907, [w:] Sienkiewicz polityczny, Sienkiewicz ideologiczny, red. Maciej Gloger, Ryszard Koziółek, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2016.

Tysza Adam, Pozytywiści wobec rewolucji 1905-1907. Szkic z dziejów świadomości polskiej, [w:] Rewolucja lat 1905-1907. Literatura, publicystyka, ikonografia, red. Krzysztof Stępnik, Monika Gabryś, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2005.

Tysza Adam, Siewczyni śmierci. Rewolucja 1905-1907 w oczach pozytywistów, [w:] Śmierć w literaturze i kulturze drugiej połowy XIX wieku, red. Ewa Paczoska, Urszula Kowalczyk, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2002.

Tysza Adam, Socjalizm i zdrada w oczach pozytywistów, [w:] Obraz zdrajcy i szpiega w kulturach słowiańskich, red. Teresa Dąbek-Wirgowa, Andrzej Z. Makowiecki, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1999.

Uffelman Dirk, Polska literatura postkolonialna. Od sarmatyzmu do migracji poakcesyjnej, tłum. różni, Universitas, Kraków 2020.

Ulewicz Tadeusz, Sarmacja. Studium z problematyki słowiańskiej XV i XVI w.; Zagadnienie sarmatyzmu w kulturze i literaturze polskiej (problematyka ogólna i zarys historyczny), kom. Teresa Bałuk-Ulewiczowa, Collegium Columbinum, Kraków 2006.

Urbankowski Bohdan, Rok 1905 przed sądem najwyższych autorytetów literackich, [w:] Dziedzictwo rewolucji 1905-1907, red. Anna Żarnowska i in., Muzeum Niepodległości, Warszawa - Radom 2007.

Vacher de Lapouge Georges, Les lois fondamentales de l'Anthropo-sociologie, "Revue Scientifique", S. IV, T. 8, 1897, nr 18.

Vacher de Lapouge Georges, Les sélections sociales. Cours libre de science politique professé à l'Université de Montpellier, wydaw. A. Fontemoing, Paris 1896.

Vacher de Lapouge Georges, Old and New Aspects of the Aryan Question, tłum. Carlos C. Closson, "American Journal of Sociology", T. V, 1899, nr 3. <https://doi.org/10.1086/210895>

Vacher de Lapouge Georges, The Fundamental Laws of Anthro-po-sociology, tłum. Carlos C. Closson, "Journal of Political Economy", T. VI, 1897, nr 1. <https://doi.org/10.1086/250475>

Virey Julien Joseph, *Historia naturalna rodu ludzkiego*. T. 1, wyd. 2, tłum. Paweł Eustachy Leśniewski, wyd. S. Orgelbrand, Warszawa 1857.

Wagner Wolfgang, Holtz Peter, Kashima Yoshihisa, *Dynamika społeczna psychologicznego esencjalizmu. Tożsamość społeczna a stereotypizacja*, [w:] *Poza stereotypy. Dehumanizacja i esencjalizm w postrzeganiu grup społecznych*, red. Marek Drogosz, Michał Bilewicz, Mirosław Kofta, Warszawa 2012.

Walas Teresa, *Ku otchłani (dekadentyzm w literaturze polskiej 1890-1905)*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.

Wańczyk Daniel, *Eschatologia i rewolucja. Modernistyczna idea Dymitra Mereżkowskiego*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2021. <https://doi.org/10.12797/9788381385992>

Wańkowicz Melchior, *Szczeniące lata*, Czytelnik, Warszawa 1972.

Wasiewicz Jan, *Pamięć - chłopci - bunt. Transdyscyplinarne badania nad chłopskim dziedzictwem. Historia pamięci pierwszego powstania ludowego na ziemiach polskich*, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2021.

Wasiewicz Jan, *Wóz Drzymałów pod szwedzkim zaborem. Transdyscyplinarne badania pamięcioznawcze nad chłopskim dziedzictwem. Księgi wtóre*, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2023.

Wasilewski Jacek, *Spółeczeństwo polskie, społeczeństwo chłopskie*, "Studia Socjologiczne" 2011, nr 1.

Waśko Andrzej, *Romantyczny sarmatyzm czy "polski biedermeier"?*, "Perspektywy Kultury", T. VI, 2012, nr 1.

Waśko Andrzej, *Romantyczny sarmatyzm. Tradycja szlachecka w literaturze polskiej lat 1831-1863*, Arcana, Kraków 1995.

Wedemann Marek, *"Epos w guście Ariosta". O ariostyczności "Ogniem i mieczem" Henryka Sienkiewicza*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 2013.

Weikart Richard, *From Darwin to Hitler. Evolutionary Ethics, Eugenics and Racism in Germany*, Palgrave Macmillan, New York 2004. <https://doi.org/10.1007/978-1-137-10986-6>

Welsh David, *Two Contemporary Novels of Henryk Sienkiewicz: A Reappraisal*, "The Slavic and East European Journal", R. XVI, 1972, nr 3. <https://doi.org/10.2307/305845>

Weyssenhoff Józef, *Sprawa Dołęgi*, Gebethner i Wolff, Warszawa 1901.

Wężowicz-Ziółkowska Dobrosława, *Koncepcja rasy we lwowskiej szkole typologicznej*, "Przegląd Humanistyczny", R. LXII, 2018, nr 3. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.7666>

Widacki Jan, *Czy Jeremi Wiśniowiecki był dobrym Ukraińcem?*, [w:] *Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu*, red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Wielgosz Przemysław, *Gra w rasy. Jak kapitalizm dzieli, by rządzić*, Karakter, Kraków 2021.

Wielhorski Michał, *O przywróceniu Dawnego Rządu Według Pierwotnych Rzeczypospolitej Ustaw*, [b.m.] 1775.

Wielomski Adam, *Nacjonalizm wobec problemu Europy*, Klub Zachowawczo-Monarchistyczny, Warszawa 2018.

Wierzbicki Andrzej, Jak powstało państwo polskie? Hipoteza podboju w historiografii polskiej XIX i XX wieku, Instytut Historii PAN, Warszawa 2019.

Wilkoń Aleksander, O języku i stylu "Ogniem i mieczem" Henryka Sienkiewicza. Studia nad tekstem, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1976.

Winclaw Dawid, Obcy czy po prostu inny. Wybrane etyczne aspekty dehumanizacji, "Kultura i Wartości" 2016, nr 19. <https://doi.org/10.17951/kw.2016.19.93>

Włodek Ludwik, Idee społeczne w utworach Sienkiewicza, [w:] Henryk Sienkiewicz. Obraz twórczości, ułożył, poprzedził wstępem oraz uzupełnił zyciorysem, bibliografią i przyp. Kazimierz Czachowski, nakładem Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1931.

Wnuk Włodzimierz, Ku Tatrom, wyd. IV, PAX, Warszawa 1978.

Wokół "W pustyni i w puszczy". W stulecie pierwodruku powieści, koncepcja i red. Jerzy Axer, Tadeusz Bujnicki, Universitas, Kraków 2012.

Woltmann Ludwik, Teorja Darwina i demokracja społeczna. Przyczynek do historii naturalnej ludzkiego społeczeństwa, tłum. Irena Moszczeńska, wydaw. "Poradnik dla czytających książki", Warszawa 1902.

Woś Rafał, Lewicę racz nam zwrócić, Panie!, Sonia Draga, Katowice 2019.

Wójcicka Zofia, Konteksty "Wirów" Henryka Sienkiewicza, "Ruch Literacki", R. XLVIII, 2007, z. 2.

Wróblewska Violetta, Chłopka i pan. Przemocowe praktyki wobec wiejskich kobiet w świetle polskiego folkloru tradycyjnego, [w:] Chłop - niewolnik? Szreniawskie seminaria antropologiczne, red. Waldemar Kuligowski, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Szreniawa 2022.

Wrzesińska Katarzyna, Od "dzikiej hordy" do "naszych Tatarów". Z dziejów popularyzacji wiedzy na temat ras ludzkich w piśmiennictwie polskim przełomu XIX i XX wieku, [w:] Muslim East in Slavic Literatures and Cultures, red. Grzegorz Czerwiński, Artur Konopacki, Anetta Buras-Marciniak, Eugenia Maksimowicz, Polskie Towarzystwo Historyczne, Białystok 2019.

Wrzesińska Katarzyna, Rasy wyższe, rasy niższe. O popularyzacji wiedzy na temat różnorodności ludzkiej na ziemiach polskich w dobie pozytywizmu, "Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa" 2019, nr 51. <https://doi.org/10.11649/sn.1813>

Wyka Kazimierz, Bowaryzm Sienkiewicza, "Twórczość" 1967, nr 3-4.

Wyka Kazimierz, Modernizm polski, wyd. II zmien., Wydawnictwo Literackie, Kraków 1968.

Wyrobisz Andrzej, Mieszczanie w opinii staropolskich literatów, "Przegląd Historyczny", R. LXXXII, 1991, z. 1.

Wystawa antropologiczna w Paryżu, opisał dr. Silex, "Wędrowiec", T. IV, 1878, nr 95-97.

Zacharska Jadwiga, Sienkiewiczowski ideał kobiety - Marynia Połaniecka, "Przegląd Humanistyczny", R. XL, 1996, nr 6.

Zajączkowski Andrzej, Główne elementy kultury szlacheckiej w Polsce. Ideologia a struktury społeczne, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1961.

Zakrzewska-Manterys Elżbieta, Upośledzeni umysłowo. Poza granicami człowieczeństwa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323511472>

Zalewski Cezary, Henryk Sienkiewicz. Próby, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2022.
<https://doi.org/10.4467/K7260.59/21.22.15585>

Zanussi Krzysztof, Spadkobiercy Zagłoby (Rozmowa o podziałach w Kościele), "Tygodnik Powszechny" 1998, nr 3.

Zaremba Bielawski Maciej, Higieniści. Z dziejów eugeniki, tłum. Wojciech Chudoba, Czarne, Wołowiec 2011.

Zawistowski Władysław, Kto jest kim w "Trylogii" Henryka Sienkiewicza?, akw. Zbigniew Szczepanek, Wydawnictwo Tower Press, Gdańsk 1999.

Zawistowski Władysław, Postowie, [w:] H. Sienkiewicz, Wiry, "Graf", Gdańsk 1990.

Zawodziński Karol Wiktor, Opowieści o powieści, oprac. Czesław Zgorzelski, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1963.

Zawodziński Karol Wiktor, Stulecie trójcy powieściopisarzy. Studia nad społecznym i artystycznym znaczeniem dzieła Orzeszkowej, Prusa, Sienkiewicza, Wydawnictwo W. Bąka, Łódź [1947].

Zborowski Juliusz, Pisma podhalańskie. T. II, wybór Janusz Berghauzen, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1972.

Ziegler Joseph, Physiognomy, Science, and Proto-racism 1200-1500, [w:] The Origins of Racism in the West, red. Miriam Eliav-Feldon, Benjamin Isaac, Joseph Ziegler, Cambridge University Press, Cambridge 2009.

Zuba Krzysztof, Bogusław Radziwiłł (1620-1669) - portret psychofizyczny magnata w świetle listów i pamiątek, "Medycyna Nowożytna", R. V, 1998, z. 1.

Zyga Aleksander, Trylogia wśród chłopów (do roku 1900), [w:] Henryk Sienkiewicz i jego twórczość, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie, Księgarnia Akademicka, Częstochowa - Kraków 1996.

Zyga Aleksander, Trylogia wśród chłopów. Dzieje recepcji (cz. 2), "Roczniki Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego. Oddział w Krakowie", T. IV, 2000.

Żabski Tadeusz, Poglądy estetyczno-literackie Henryka Sienkiewicza, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1979.

Żabski Tadeusz, Sienkiewicz, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1998.

Żeleński (Boy) Tadeusz, Od tłumacza, [w:] H. Balzac, Komedia ludzka. Ojciec Goriot, M. Arct, S.A., Warszawa [1938].

Żywiółek Artur, Henryk Sienkiewicz jako świadek końca cywilizacji, "Prace Naukowe. Filologia Polska. Historia i Teoria Literatury" 2003, T. 9.